МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему: «Удосконалення податкового та фінансового обліку і контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0713 – ОАК-з
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код і назва освітньої програми)

Н. Ю. Піскун
(ініціали та прізвище)

Керівник професор кафедри ОАОА, професор, д.е.н. Макаренко А. П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент: завідувач кафедри ОАОА, професор, д.е.н. Меліхова Т.О.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

До захисту

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)
Освітня програма Облік, аналіз, контроль в управлінні підприємством
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
«06» березня 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Піскун Надія Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення податкового та фінансового обліку і контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»
керівник роботи Макаренко Андрій Петрович, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року № 364-с та «07» жовтня 2024 року № 1518-с
2. Строк подання студентом роботи 04.12.2024
3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. Теоретико-методологічні засади з податкового та фінансового обліку та контролю стану та руху необоротних активів на підприємстві.
2. Податковий та фінансовий облік стану та руху необоротних активів та фінансовий аналіз ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».
3. Пропозиції щодо удосконалення податкового та фінансового обліку та контролю стану та руху необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1. Класифікація необоротних активів. 2. Критерії визнання необоротних активів. 3. Фактори, які впливають на грошову оцінку активів і зобов'язань. 4. Підходи до оцінки активів підприємства. 5. Поетапний процес обліку необоротних активів на підприємстві. 6. Шляхи надходження необоротних активів. 7. Етапи розробки плану проведення перевірки основних засобів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Макаренко А. П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		
2	Макаренко А. П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		
3	Макаренко А. П., д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 06.03.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	*Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень*	*Жовтень 2024*	викон
2	*Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження*	*Жовтень 2024*	викон
3	*Робота над 1 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
4	*Робота над 2 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
5	*Робота над 3 розділом*	*Жовтень 2024*	викон
6	*Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді*	*Жовтень-листопад 2024*	викон
7	*Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій*	*Листопад 2024*	викон
8	*Попередній захист роботи*	*Грудень 2024*	викон
9	*Нормоконтроль*	*Грудень 2024*	викон
10	*Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді*	*Грудень 2024*	викон
11	*Захист роботи*	*Грудень 2024*	викон

Студент _____ Н. Ю. Піскун
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ А. П. Макаренко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Ю. С. Синиця
(підпис) (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Піскун Н. Ю. Удосконалення податкового та фінансового обліку і контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Макаренко А. П. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2024.

Досліджено теоретико-методологічні засади з податкового та фінансового обліку та контролю стану та руху необоротних активів на підприємстві. Розглянуто податковий та фінансовий облік стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ». Здійснено фінансовий аналіз ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ». Проведено контроль стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ». Надано пропозиції щодо удосконалення податкового та фінансового обліку і конролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Ключові слова: ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК, ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, ОСНОВНІ ЗАСОБИ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ANNOTATION

Piskun N. Improvement of tax and financial accounting and control of the state and movement of non-current assets at "ENERGOKOMPLEKT" LLC.

Qualification work for obtaining a higher education degree of master in the specialty 071 – Accounting and Taxation, scientific supervisor Makarenko A. P. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebnya, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, 2024.

The theoretical and methodological principles of tax and financial accounting and control of the state and movement of non-current assets at the enterprise were

studied. The tax and financial accounting of the state and movement of non-current assets at "ENERGOKOMPLEKT" LLC was considered. A financial analysis of "ENERGOKOMPLEKT" LLC was carried out. Control of the state and movement of non-current assets at "ENERGOKOMPLEKT" LLC was carried out. Proposals to improve tax and financial accounting and control of the state and movement of non-current assets at ENERGOKOMPLEKT LLC are provided.

Key words: TAX ACCOUNTING, FINANCIAL ACCOUNTING, CONTROL, NON-CURRENT ASSETS, FIXED ASSETS, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП 7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ СТАНУ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ 12
1.1 Нормативно-законодавча база та огляд літературних джерел з податкового та фінансового обліку стану та руху необоротних активів на підприємстві 12
1.2 Податковий та фінансовий облік стану та руху необоротних активів 16
1.3 Контроль стану та руху необоротних активів підприємства 42
2 МЕТОДИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ СТАНУ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 49
2.1 Загальна характеристика ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 49
2.2 Податковий та фінансовий облік стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 51
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 62
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ СТАНУ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 76
3.1 Контроль стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 76
3.2 Удосконалення податкового та фінансового обліку стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 85
3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю стану та руху необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» 90
ВИСНОВКИ 97
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 103
ДОДАТКИ 113

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасній ситуації економічного розвитку України зростає потреба в бухгалтерській інформації як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів фінансової звітності. Процес оновлення, уточнення і поліпшення необоротних активів займає провідне місце в управлінні, організації та здійсненні діяльності компанії. Точність оцінки необоротних активів дозволяє врахувати всі недоліки, щоб забезпечити повне і надійне відображення вартості необоротних активів в операційному балансі. Сьогодні, з розвитком ринкових відносин, незалежно від типу і форми власності, жоден бізнес не може обійтися без урахування необоротних активів. Бухгалтерський облік – це компонент економічної та інформаційної системи підприємства. Для місцевих компаній важливо належним чином вести бухгалтерський облік, управління, аналіз, внутрішній контроль та ефективне використання необоротних активів. Ефективне використання обладнання, виробничого обладнання, машин і робочої сили забезпечується точністю і точністю планового використання необоротних активів. Для поліпшення якості бухгалтерського обладнання необхідно надати співробітникам методичні та найбільш важливі практичні рекомендації щодо вдосконалення обліку об'єктів бухгалтерського обліку. Від ефективності використання необоротних активів залежить рентабельність бізнесу, охоплення нових сегментів, привабливість для інвесторів та інші характеристики. Якщо процес бухгалтерського обліку належним чином забезпечений, фінансове та майнове становище компанії покращиться, а прибутковість та ліквідність підвищаться.

На даному етапі основні бухгалтерські документи за необоротними активами, які не відповідають чинній нормативно-правовій базі та сучасним вимогам, потребують переважного вирішення проблеми, практичне застосування бухгалтерського обліку та надання споживачам корисної та точної інформації ускладнюється. У зв'язку з реструктуризацією і вдосконаленням бухгалтерського обліку виникають нові показники і нові

операції, а в існуючих основних документах немає операцій. Наприклад, в основному документі немає інформації про сприйняття об'єкта як об'єкта. А в акті приймання-передачі відсутня інформація про поточний або капітальний ремонт об'єкта, кількості робочих годин, скорочення або збільшення його ефективного використання. Одним із головних аспектів ефективної роботи підприємства є правильне та точне ведення бухгалтерського обліку. Одним з основних пріоритетів є документообіг, оскільки від нього залежить ефективність всього пристрою обліку, правильно розподілений робочий час співробітників, терміни обробки інформації та узагальнення інформації.

Розгляду питань обліку, аналізу, контролю та оподаткування необоротних активів сприяли роботи таких вчених: Бутинець Ф. Ф., Сопко В. В., Кулаковська Л. П., Єфіменко В. І., Рудницький В. С., Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Пушкар М. С., Завгородній В. П., Зінь Е. А. та інші.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерно навчального-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано удосконалення обліку, оподаткування та контролю необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Мета та завдання роботи. Метою дослідження є узагальнення та систематизація методологічних підходів податкового і фінансового обліку та контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» та надання пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- узагальнити теоретичні основи з обліку та контролю необоротних активів на підприємстві;

- дослідити податковий та фінансовий облік стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- розглянути загальну характеристику ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- виконати аналіз фінансового стану ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- провести контроль стану та руху основних засобів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»;
- розробити пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Об'єктом дослідження є процес податкового та фінансового обліку, контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Предметом дослідження є існуючі підходи до ведення податкового та фінансового обліку і контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові працівники вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет ресурси, а також дані обліку і звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в: удосконаленні процесів обліку та контролю на ТОВ ««ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»» до найбільш важливих слід віднести:

– запропоновану форму акту приймання-передачі основних засобів, яка на відміну від існуючої включає в себе стовпець «Ремонт», з розподілом на стовпці «Поточний ремонт», «Капітальний ремонт» та «Дата проведення», що допоможе користувачам отримувати більш достовірну інформацію про реальний стан об'єкту, із зазначенням, що ремонтувалось і коли, а доповнення акту стовпцем «Кількість відпрацьованих годин за рік» дасть більш чітке розуміння дійсного стану об'єкта під час прийому-передачі та залишок часу до наступного планового ремонту.

– запропоновані відомості: поточного та капітального ремонтів основних засобів; дооцінки первісної вартості основних засобів, уцінки первісної вартості основних засобів, що полегшить документування обліку стану і руху основних засобів, що дозволить прискорити їх відображення та зменшить вірогідність помилок в обліку.

– запропонована методика проведення контролю, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, робочі документи дасть змогу удосконалити контроль необоротних матеріальних активів на підприємстві, охопити всі аспекти обліку, дозволить контролеру дослідити точність, своєчасність і законність їх відображення в бухгалтерському обліку, виявити порушення з плином часу і проводити контроль якості.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____ 2024 р).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференціях:

Піскун Н. Ю., Феофанов Л. К., Меліхов Є. В. Податковий та фінансовий облік необоротних активів на підприємстві. *Глобалізація та розвиток інноваційних систем : тенденції, виклики, перспективи*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14-15 березня 2024 року). Харків : ДБТУ, С. 425-428.

Основні пропозиції автора щодо удосконалення методики обліку та контролю необоротних активів на підприємстві знайшли відображення у статті:

Піскун Н. Ю., Макаренко А. П., Феофанов Л. К. Удосконалення обліку і контролю необоротних активів суб’єкта малого підприємництва як прояв соціальної відповідальності бізнесу. *Агросвіт*. 2025. № 3 (подано до друку).

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на 102 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі 9 рисунків, 39 таблиць. Робота містить 4 додатки. Список використаних джерел складається з 97 найменувань.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ СТАНУ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Нормативно-законодавча база та огляд літературних джерел з податкового та фінансового обліку стану та руху необоротних активів на підприємстві

Ведення бухгалтерського обліку та його вдосконалення відповідно до сучасних вимог, міжнародних стандартів фінансового обліку, інтеграційних процесів є вирішальним і актуальним для ефективного економічного розвитку суб'єктів господарювання. Правильно підібрані процеси з ведення бухгалтерського обліку сприяє підвищенню достовірності, правдивості облікової інформації, однозначного тлумачення та розумінню інформації користувачами. Низка вчених вже не один рік не можуть остаточно визначитись з тлумаченням визначення класифікації необоротних активів. Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання порушеної проблеми, виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, аналіз наукових досліджень дає змогу побачити що нема однозначного тлумачення цієї категорії.

Різноманітні підходи до визначення поняття «Необоротні активи» наведені в таблиці 1.1

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «необоротні активи»

Автор	Визначення необоротних активів
1	2
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [16]	Необоротні активи – це всі активи, що не є оборотними. Оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців із дати балансу.
Кузнєцов В., Михайленко О. [43, с. 320]	Необоротні активи – нематеріальні ресурси та матеріальні ресурси, що є власністю підприємства і забезпечує його функціонування, становить більше 1 року чи операційного циклу.
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. [54, с.19]	Необоротні активи – сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі його господарської діяльності.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Сеймон В. С. [91, с.8]	Необоротні активи – це сукупність матеріальних і нематеріальних ресурсів та прав, які належать суб'єкту господарювання, беруть участь у виробничому процесі, переносять свою вартість на продукцію частинами та корисний ефект від використання яких очікується отримувати протягом періоду який становить більше одного року.
Шелудько В. М.[96, с.98]	Необоротні активи – це майно підприємства, яке призначене для тривалого використання у процесі фінансово-господарської діяльності.
Мельник Л. Г. [47, с. 157].	Основний капітал – частина капіталу, що вкладена у засоби виробництва
Дж. Доунс, Дж. Елліот Гудман [96, с. 256]	Необоротні активи – майнові цінності, конвертація яких у грошові кошти, продаж чи обмін під час виробничого циклу діяльності підприємства, який зазвичай складає один рік, не планується.
Н. Банера, Л. Гелей, С. Пилипенко, В. Мороз [30, с. 198]	Необоротні активи – це всі активи, що не є оборотними, до складу яких включають основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, капітальні інвестиції, довгострокові біологічні активи, відстрочені податкові активи, довгострокову дебіторську заборгованість, інші необоротні активи, гудвіл
Н. Гудзь [49, с. 67]	Необоротні активи – це сукупність майнових цінностей, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності підприємства. Як правило, до них належать засоби тривалістю використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Отже, підсумовуючи трактування багатьох науковців можна сказати, що на даному етапі розвитку необоротні активи набувають таких ознак:

- існує ймовірність того, що підприємство отримає майбутні економічні вигоди, пов'язані з використанням активу;
- вартість активу може бути достовірно визначена;
- строк корисного використання перевищує один календарний рік або операційний цикл;
- актив не буде проданий протягом одного року;
- вартість частково переноситься на продукцію;
- є не ліквідним економічним активом;
- має матеріальну або нематеріальну форму;
- можуть амортизуватися, а можуть і не амортизуватися [78].

Основними критеріями віднесення активів до необоротних, як вважають представники американської школи бухгалтерського обліку Б. Нідлз, Х. Андерсен і Д. Колдуелл, є : термін корисного використання більше одного року; використання в діяльності підприємства; відсутність перепродажу покупцям [30, с. 196]. Дані критерії відповідають вимогам міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, відповідно до яких активи поділяють на довгострокові (непоточні) та поточні (для представлення фінансової звітності за принципом зростання ліквідності активів [15, п. 60 МСБО 1] [9]. У свою чергу термін «непоточні» характеризує матеріальні, нематеріальні та фінансові активи довгострокового характеру. Загальною особливістю активів до поточних є: суб'єкт господарювання в надії реалізації цього активу або має намір продажу чи використання його у своєму нормальному операційному циклі; утримує актив в основному з метою продажу; надіється реалізувати актив протягом дванадцяти місяців після звітного періоду; або ж актив є грошовими коштами чи еквівалентами грошових коштів, якщо немає обмежень щодо обміну чи використання цього активу для погашення зобов'язання, принаймні протягом дванадцяти місяців після звітного періоду [15, п. 60 МСБО 1] [9].

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» необоротними є всі активи, що не є оборотними. У цьому ж Положенні зазначено, що до оборотних активів належать «грошові кошти та їх еквіваленти, що необмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [16].

Варто зазначити, що таке трактування поняття «необоротні активи» не є повноцінним, що привертає увагу науковців з бухгалтерського обліку. Так, В. М. Диба характеризує необоротні активи як сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності і які переносять на продукцію свою вартість частинами [42]. Дійсно

кажучи, такі визначення не можуть бути бухгалтерськими, оскільки в них не використовуються терміни, визначені в нормативних документах, що регулюють бухгалтерський облік, зокрема поняття «вартість майна». Наприклад, відповідно до статті 139 Господарського кодексу України майно суб'єкта господарювання, тобто майно, має вартісне визначення, сукупність речей та інших цінностей, які виробляються чи використовуються у діяльності суб'єкта господарювання та відображаються в його балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів (включаючи нематеріальні активи) відносяться до основних фондів, поточних активів, фондів або товарів, залежно від економічної форми, в якій знаходиться актив. Він може мати визначення цінності, набір речей та інші цінні речі. Однак Положення не встановлює стандартів для зміни економічної форми власності [1].

На основі дослідження літературних джерел було кодифіковано та визначено основні критерії визнання активу необоротним активом. Для того, щоб визнати актив повноцінним необоротним активом, необхідно враховувати специфічні характеристики активу та пам'ятати про такі критерії визнання: актив є матеріальним; має строк корисного використання більше одного року; очікується, що в майбутньому від активу буде отримано економічні вигоди; він є придбаний для використання у виробничій або іншій діяльності, а не як товар для перепродажу; вартість активу може бути достовірно визначена. Отже, одним з основних критеріїв визнання активу є можливість достовірно визначити його вартість. Оскільки одним з основних критеріїв визнання необоротних активів є можливість достовірного визначення їх вартості, то дослідження концепції оцінки активів та її реалізації в бухгалтерському обліку набуває особливого значення [46].

Основними критеріями класифікації активів як неліквідних є приналежність до бізнесу, довгострокове використання (більше 1 року або 1 діловий цикл), використання в діяльності компанії і т.д.

Питання обліку необоротних активів особливо важливе в сучасних управлінських ситуаціях, оскільки інвестори та інші зацікавлені сторони повинні отримувати точну та достовірну інформацію про стан та ефективність використання основних засобів, нематеріальних активів та інших видів активів. Існуюча система бухгалтерського обліку не відповідає вимогам ринку, а бізнес-середовище значно розширило сферу операцій з основними засобами: купівля-продаж, амортизація, страхування, приватизація, інвестиції.

1.2 Податковий та фінансовий облік стану та руху необоротних активів

Податковий облік стану та руху необоротних активів на підприємстві ведеться з метою отримання повної та якісної інформації для цілей оподаткування про господарські операції платників податків за звітний період, надання інформації внутрішнім та зовнішнім користувачам, а також для контролю за правильністю обчислення податків, повнотою і своєчасністю сплати податків.

Правила ведення податкового обліку розрахунків з бюджетом з ПДВ і податку на прибуток регламентовані відповідними наказами ДПАУ, в яких детально описано як заповнювати податкові накладні, книги обліку придбання і продажу товарів (робіт, послуг). В цих наказах описується: коли повинні складатися податкові накладні, як потрібно здійснювати записи у вище зазначені книги.

Кожне підприємство, як платник податків має подати до податкового органу – податкову декларацію. Підприємство саме обчислює суму податкового зобов'язання, яка буде зазначена в декларації. Сама податкова декларація подається у двох примірниках, один примірник повертається платнику з підписами та печаткою, до податкових органів без попередніх перевірок. Податкова декларація має свої строки подання (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Строки подання податкової декларації

Звітний період	Строки подання
Календарний місяць	Протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного місяця
Календарний квартал чи півріччя	Протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного кварталу (півріччя)
Календарний рік	Протягом 60 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного періоду
Календарний рік – для платників податку з доходів фізичних осіб	До 1 квітня року, що настає за звітним

Джерело: [24]

Податок на додану вартість – це один із головних доходів до бюджету України, що є посередником економічної та юридичної рівності платників податків на гідних умовах, це непрямий податок який створюється робіт чи послуг, виробництва деталей, вартості товару, та надходить до бюджету в міру їх реалізації.

Облік ПДВ складається з обліку таких компонентів:

- Податковий кредит – це сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов’язання за звітний період (сума ПДВ сплачена таким підприємством у складі вартості товарів, робіт, послуг, придбаних в іншого платника ПДВ, або сплачена на кордоні митним органам).
- Податкове зобов’язання – загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді, та/або сума коштів, сформована за рахунок податкових пільг, що були використані платником податків не за цільовим призначенням чи з порушенням порядку їх надання, встановленим ПКУ.

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до Державного бюджету України або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту такого звітного (податкового) періоду [24].

Придбані основні засоби зараховуються на баланс за вартістю

придбання. Якщо непрямі податки (в т.ч. ПДВ) при придбанні основних засобів не були відшкодовані підприємству (і в цьому випадку не можна вирахувати частину суми ПДВ з податку на прибуток), то ці суми включаються до вартості придбання. Відповідно до листа Мінфіну від 31.05.2011 р. №31-08410-07-25 №12852, за результатами перерахунку розподілу податку на прибуток за підсумками 12 місяців використання об'єкта основних засобів розгляне питання щодо відображення в бухгалтерському обліку коригування первісної вартості об'єкта основних засобів у частині суми ПДВ, що відноситься до податкового кредиту. Якщо основні виробничі або невиробничі активи ліквідуються за самостійним рішенням, ліквідація розглядається як поставка для цілей оподаткування. Отже, ПДВ, як правило, підлягає сплаті. У разі якщо товари/послуги та основні фонди починають використовуватися в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності, у тому числі при переведенні з невиробничих у виробничі основні фонди, платник податку може зменшити суму податку, що підлягає сплаті згідно з цим розділом, на підставі розрахунку коригування до податкової накладної, зазначеного у пункті 1 цього розділу, зареєстрованого в ЄРПН. Якщо основні виробничі або невиробничі засоби ліквідуються за самостійним рішенням платника податку відповідно до пункту 189.9 ПКУ, така ліквідація прирівнюється для цілей оподаткування до придбання таких основних виробничих або невиробничих засобів за звичайною ціною, не меншою за їх балансову вартість на момент ліквідації. Пунктом 9 статті 189 Податкового кодексу передбачено, що у разі якщо основні виробничі або невиробничі засоби ліквідуються у зв'язку із знищенням або втратою основних виробничих або невиробничих засобів внаслідок дії обставин непереборної сили, у тому числі у разі викрадення основних виробничих або невиробничих засобів, така ліквідація здійснюється без згоди платника податку та підтверджується відповідно до закону, або якщо платнику податку надано відповідні документи про знищення, розібрання або заміну основних виробничих або невиробничих засобів чи платник податку подав контролюючому органу відповідні

документи про знищення, розібрання або заміну активів [24].

У податковому обліку витрати на ремонт модернізацію та реконструкцію основних засобів визнаються за правилами, встановленими в бухгалтерському обліку. Що значить, що у разі поліпшення основного засобу вартість таких заходів капіталізується і впливає на фінансовий результат підприємства лише через амортизацію поліпшеного основного засобу. Витрати на ремонт відносяться на поточні витрати так само, як вони визнаються в бухгалтерському обліку.

Строк корисного використання об'єкта основних засобів слід переглядати у разі будь-яких змін в організації, які вплинуть на строк використання об'єкта. Строк корисного використання може бути продовжений або скорочений. Строк використання об'єкта основних засобів переглядається, якщо змінюються економічні вигоди, очікувані від його використання. У таких випадках амортизація основних засобів визнається виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому відбулася зміна строку корисного використання. Відповідно, у статті 138.3.3 «Мінімально допустимі строки амортизації основних засобів та інших необоротних матеріальних активів» Податкового кодексу України наведено мінімально допустимі строки корисного використання основних засобів для різних класифікаційних груп [24]; групи основних засобів, зазначені в ПКУ та НП(С)БО 7 «Основні засоби», збігаються. Однак для цілей бухгалтерського обліку амортизація може нараховуватися з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, визначених податковим законодавством (крім виробничих методів). Визначення строків корисного використання містить суттєві розбіжності та невідповідності в умовах використання аналогічних об'єктів. Як наслідок, втрачається об'єктивність облікової інформації про амортизацію, що призводить до неточностей у фінансовій звітності.

Класифікація рахунків бухгалтерського обліку дає змогу ясно зрозуміти зміст рахунків, забезпечує чітке користування ними у практичній роботі.

Однією з головних класифікацій є групування бухгалтерських рахунків за ступенем їхньої деталізації на синтетичні та аналітичні. Синтетичні рахунки – це балансові рахунки, які узагальнюють облік господарської діяльності підприємства. Для більш детальної характеристики об'єктів обліку існують аналітичні рахунки, для яких використовують грошові, натуральні та трудові вимірники.

Рахунки відносно балансу поділяються на активні, пасивні та активно-пасивні. Класифікація рахунків за економічними показниками вказує на те, що обліковується на даному рахунку та надає зміст, який розкриває стан та зміни об'єктів, які підлягали обліку. На рисунках 1.1 та 1.2 показані окремі підходи до класифікації рахунків у бухгалтерському обліку.

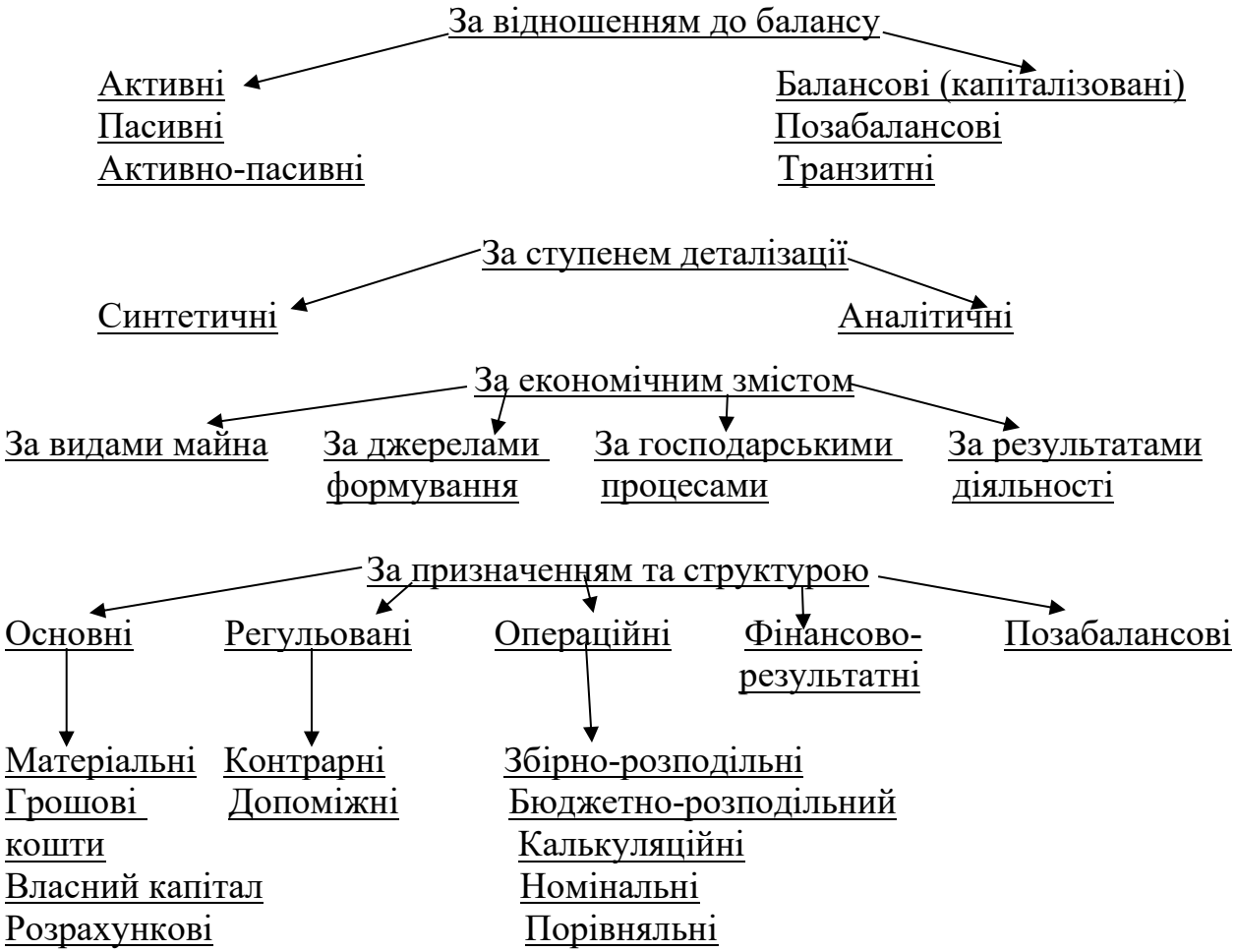


Рисунок 1.1 – Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за відношенням до балансу, ступенем деталізації, економічним змістом, призначенням та структурою

Джерело: [38, 42]



Рисунок 1.2 – Класифікація балансових рахунків бухгалтерського обліку

Джерело: [38, 42]

Згідно інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку. У ньому за

десятковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків (рахунків першого порядку) й субрахунків (рахунків другого порядку). Першою цифрою коду визначено клас рахунків, другою – номер синтетичного рахунку, третьою – номер субрахунку. Контирування документів первинного обліку, ведення регістрів бухгалтерського обліку здійснюється із застосуванням, щонайменше, коду класу й коду синтетичного рахунку. Рахунки класів 0-7 є обов'язковими для всіх підприємств [4, 23].

Рахунки класу 9 «Витрати діяльності» ведуться всіма підприємствами з відкриттям за власним рішенням рахунків класу 8 «Витрати за елементами».

Інструкція із застосування Плану рахунків спрямована на забезпечення єдності відображення однорідних за змістом господарських операцій на відповідних синтетичних рахунках і субрахунках. В Інструкції наведена коротка характеристика і призначення синтетичних рахунків і субрахунків, типова схема реєстрації та групування інформації про господарські операції (кореспонденція рахунків першого порядку).

Бухгалтерський облік на субрахунках ведеться в аналітичному розрізі з вимогою забезпечити кількісно-сумову та якісну (марка, сорт, розмір тощо) інформацію про наявність і рух об'єктів бухгалтерського обліку на відповідному синтетичному рахунку класу 1 «Необоротні активи», 2 «Запаси» та 0 «Позабалансові рахунки». Для бухгалтерського обліку окремих видів запасів, враховуючи їх якісно-технічні характеристики та призначення, підприємство може застосувати більш ніж один натуральний вимірник (наприклад, тонна / літр, штука / квадратний метр тощо). Підприємства роздрібної торгівлі, що застосовують метод оцінки товарів за ціною продажу, можуть аналітичний облік товарів вести в сумовому вираженні [23].

Бухгалтерський облік є своєрідною мовною інформаційною системою. Тож, як мовний засіб, він повинний бути зручним і компактним. Для цього, усі рахунки, які застосовуються у бухгалтерському обліку, повинні бути уніфіковані, а їхні назви – закодовані. Це можливо завдяки використанню

відповідного класифікатора, який є одночасно й шифратором інформації щодо рахунків, – Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (далі, План рахунків). План рахунків – це систематизований перелік найменувань і кодів рахунків і субрахунків бухгалтерського обліку, які використовують для відображення діяльності підприємства, установи, організації. План рахунків бухгалтерського обліку використовують усі суб'єкти, що здійснюють господарську діяльність. Однак, банківські та бюджетні установи через наявні галузеві особливості використовують специфічні Плани рахунків. Він складається з 10 класів рахунків, з яких 9 класів є балансовими рахунками (1 «Необоротні активи»; 2 «Запаси»; 3 «Кошти, розрахунки та інші активи»; 4 «Власний капітал та забезпечення зобов'язань»; 5 «Довгострокові зобов'язання»; 6 «Поточні зобов'язання»; 7 «Доходи і результати діяльності»; 8 «Витрати за елементами»; 9 «Витрати діяльності»), а останній «0» – позабалансові рахунки [23, 49].

Всі господарські операції потрібно реєструвати під відповідним номером у журналі господарських фактів.

Ефективне використання ресурсів необхідне в будь-яких економічних відносинах чи сфері діяльності. Наявність такої ефективності та потреба в управлінні нею посилюється великими капітальними вкладеннями в ресурси. Тому саме необоротні активи – найважливіша частина майна підприємства чи установи – потребують належного ведення бухгалтерського обліку з метою інформаційного забезпечення системи управління. При цьому, чим вищий рівень системи управління, тим складнішим стає процес збору, зберігання та подання інформації керівництву, і тим складніше стає підвищувати ефективність господарських операцій та реалізовувати управлінські рішення, пов'язані з необоротними активами.

Наказом Державної служби Статистики України (початково від 17.09.2021 № 238, потім від 22.10.2021 р. № 266) втратив чинність наказ Міністерства Статистики України від 29.12.95 № 352 «Про затвердження

типових форм первинного обліку ОЗ» (ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3, ОЗ-4, ОЗ-5, ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8, ОЗ-9, ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16). Типові форми розроблено з метою систематизації та визначення стандартного уніфікованого переліку показників, необхідних для складання форм державних статистичних спостережень із праці, а також полегшення ведення їх (зокрема в електронній формі) респондентами (підприємствами, установами, організаціями). Доцільно зазначити, що вимоги типових форм передбачають обов'язковість ведення респондентами первинного обліку показників, зазначених у цих формах. Тобто під «обов'язковістю» слід розуміти насамперед не питання обов'язковості використання типових форм, а необхідність ведення первинного обліку в цілому».

Головними завданнями обліку необоротних активів є:

– послідовне документальне оформлення надходження, внутрішнього переміщення та вибуття необоротних активів і своєчасне відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку;

– достовірне визначення наслідків продажу та іншого вибуття необоротних активів;

– достовірне визначення витрат, пов'язаних з підтриманням експлуатаційного стану (технічний огляд та технічне обслуговування, витрати на всі види ремонтів);

– достовірне визначення сум амортизації та їх відображення в обліку;

– контроль над збереженням та ефективністю використання [79].

Необоротні активи – сукупність майнових цінностей, період використання яких передбачається більш ніж один рік. Це поняття абсолютно не залежить від їхньої вартості, форми (фізичної чи віртуальної) чи виду.

Визначальним фактором для необоротних активів є тривалість їхнього використання. Наприклад, якщо Укрзалізниця придбала 25 товарних вагонів від угорської компанії з планованим терміном експлуатації протягом 5 років, ці вагони вважаються необоротними активами через передбачений строк використання, тривалістю понад 1 рік. Проте, у випадку непередбачених

обставин, таких, як банкрутство компанії-постачальника або невідповідність товару очікуваному стандарту якості, імовірне скорочення терміну експлуатації з 5 років до 1 року. Необоротні активи, такі як будівлі, транспортні засоби, літаки, придбані ліцензії та патенти, довгострокова дебіторська заборгованість, а також тварини на сільськогосподарських підприємствах (наприклад, бики, корови, кози та інші), є типовими прикладами таких активів. Їх розділення на оборотні та необоротні є умовним, оскільки кожен актив приносить свій внесок у господарську діяльність підприємства та забезпечує йому дохід. Наприклад, обладнання на підприємстві зазнає зносу або амортизації у бухгалтерському обліку, хоча воно і не бере участі у господарському обороті або операційному циклі [50].

Операційний цикл, який часто відомий як господарський оборот, представляє собою постійний цикл економічних процесів на підприємстві: придбання товару (витрати коштів), виробництво продукту, його реалізація (отримання коштів), нове придбання (повторні витрати коштів) і так далі. У цьому циклі товари, продукти, гроші, сировина та інші ресурси постійно обертаються. З іншого боку, машини, обладнання та інше необоротне майно майже не змінюються фізично (принаймні протягом року), що робить їх необоротними активами через їх участь в операційних циклах.

Оскільки необоротні активи підприємств використовуються протягом тривалого періоду, економічні умови змінюються, то облікова вартість таких активів може втратити відповідність їх реальній вартості. У випадку суттєвих різниць рекомендується проводити переоцінку основних засобів, нематеріальних та біологічних активів. Однак існують виключення, такі як малоцінні необоротні матеріальні активи (далі – МНМА), які не підлягають переоцінці. Для необоротних активів також використовуються специфічні первинні документи, такі як інвентарні карти обліку, що містять інформацію про цінність, тривалість та значимість активів.

Необоротні активи в контексті податкового обліку мають свої відмінності порівняно з бухгалтерським. Зокрема, основними нюансами є те,

що МНМА не розглядаються як основні засоби з точки зору Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Оцінка основних засобів підлягає коригуванню при веденні обліку податкових різниць, а строки корисного використання таких активів зазвичай не меншими, ніж встановлені ПКУ [6].

Необоротні активи відображаються у фінансовій звітності підприємства, зокрема, у бухгалтерському балансі та його примітках. Існують різні підходи до цього, включаючи розкриття необоротних активів у окремих розділах або списання їх у порядку убування ліквідності. Зокрема, у плані рахунків бухгалтерського обліку підприємств [23] необоротні активи представлено окремим класом 1, що наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Класифікація необоротних активів

Група необоротних активів	Рахунки обліку	Найбільш типові приклади	Правила обліку
1	2	3	4
Інвестиційна нерухомість	100	Нерухомість, яка використовується виключно для отримання доходу шляхом здавання в оренду	НП(С)БО 32, МСБО 40
Основні засоби	101-109	Земля, будівлі та споруди, машини, обладнання, автомобілі та інші транспортні засоби, інструменти, прилади, меблі, а також тварини та багаторічні насадження, якщо вони не пов'язані з сільськогосподарською діяльністю, плодоносні рослини.	НП(С)БО 7, МСБО 16
Інші необоротні матеріальні активи	111-117	Інші різновиди основних засобів: тимчасові споруди (забори, фургони, кіоски), малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА, це основні засоби вартістю ≤20000 грн), книги у бібліотеках, вартість поліпшень чи модернізації орендованих основних засобів.	НП(С)БО 7 МСБО 16
Нематеріальні активи	121-127	Ліцензії на використання комп'ютерних програм, придбанні торгівельні марки, інші об'єкти інтелектуальної власності	НП(С)БО 8, МСБО 38
Накопичений знос (амортизація)	131-134	Знос (амортизація), які були накопичені за всі роки (основних засобів, нематеріальних активів, біологічних активів).	НП(С)БО 7 НП(С)БО 7 НП(С)БО 30
Довгострокові фінансові інвестиції	141-143	Придбані акції інших підприємств з метою контролю та отримання дивідендів тривалий період, облігації зі строком погашення більше року, можуть бути довгострокові банківські депозити (більше року)	НП(С)БО 12 МСБО 32

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4
Капітальні інвестиції	151-155	Кошти витрачені на створення та придбання ОЗ, НА, довгострокових біологічних активів, за своєю суттю капітальні інвестиції – це недобудовані, придбанні, але не введенні в експлуатацію ОЗ, МНМА, нематеріальні чи біологічні активи	НП(С)БО 7 НП(С)БО 7 НП(С)БО 30
Довгострокові біологічні активи	161-166	У сільськогосподарських підприємств тварини, які використовуються з метою довгострокового отримання доходу (стадо дійних корів, коні, вівці, та інша худоба), багаторічні насадження.	НП(С)БО 30 МСБО 40
Відстрочені податкові активи	17	Штучний актив, який виникає внаслідок особливостей розрахунку податку на прибуток, зокрема перенесення збитку за податковою декларацією на наступні періоди, такі активи можуть існувати тільки у платників податку на прибуток	НП(С)БО 17 МСБО 12
Довгострокова дебіторська заборгованість	181-183	Дебіторська заборгованість з терміном погашення більше року, наприклад видана позика працівнику, заборгованість по отриманому векселю	НП(С)БО 10 МСБО 32
Інші необоротні активи	184	Можуть бути довгострокові витрати майбутніх періодів, також можуть бути довгострокові депозити, якщо використання грошей неможливе протягом 12 місяців, активи, які виникають по орендованим основним засобам при застосуванні норм нового МСФЗ 16 «Оренда»	НП(С)БО 1 МСФЗ 16
гудвіл	19	Штучний актив, який виникає при придбанні підприємств, цілісних майнових комплексів, контрольних пакетів акцій і складанні консолідованої фінансової звітності, гудвіл= ціна придбання – (придбані активи- набуті зобов'язання)	НП(С)БО 2 НП(С)БО 19 МСФЗ 3
20000 грн – це число для податкових цілей з пп.14.1.13 ПКУ. Можливим є застосування й іншої вартісної межі згідно наказу (положення) про облікову політику підприємства			

Джерело: [23, 79]

При несподіваних змінах у використанні необоротних активів, їх облікове відображення також має бути відповідно скориговано. Наприклад, якщо актив перестає використовуватися довгостроково і буде проданий, він переводиться з рахунку основних засобів до групи вибуття у складі оборотних активів.

Отже, визначення, оцінка та відображення необоротних активів у бухгалтерському та податковому обліку вимагає відповідності ряду нормативних вимог та облікової політики підприємства.

Протягом багатьох років світова практика виробила численні варіації видів необоротних активів. Необоротні активи часто називають також довгостроковими активами або постійними активами, оскільки вони беруть участь у бізнес-процесах багато разів і їхня вартість частково переноситься на продукцію (послуги). На практиці до необоротних активів відносять майно зі строком корисного використання понад один рік. При розгляді цих видів активів основним принципом є їх класифікація. Система «необоротних активів» є дуже складною і, безперечно, потребує детальної класифікації за різними критеріями. По-перше, їх необхідно класифікувати за рахунками бухгалтерського обліку (рисунок 1.3).

Крім класифікації необоротних активів за рахунками бухгалтерського обліку, існують також класифікації за іншими не менш важливими критеріями. Наприклад, необоротні активи можна поділити за характером володіння на власні необоротні активи, до яких належать довгострокові активи, що належать підприємству на праві власності або на праві володіння і відображаються в балансі, та орендовані необоротні активи, що використовуються відповідно до договору оренди. У процесі використання об’єктів основних засобів економічні вигоди, втілені в них, споживаються підприємством, внаслідок чого зменшується вартість основних засобів, що відображається шляхом нарахування амортизації [49].

Для ведення обліку основних засобів бухгалтер використовує окремі первинні документи (таблиця 1.4).

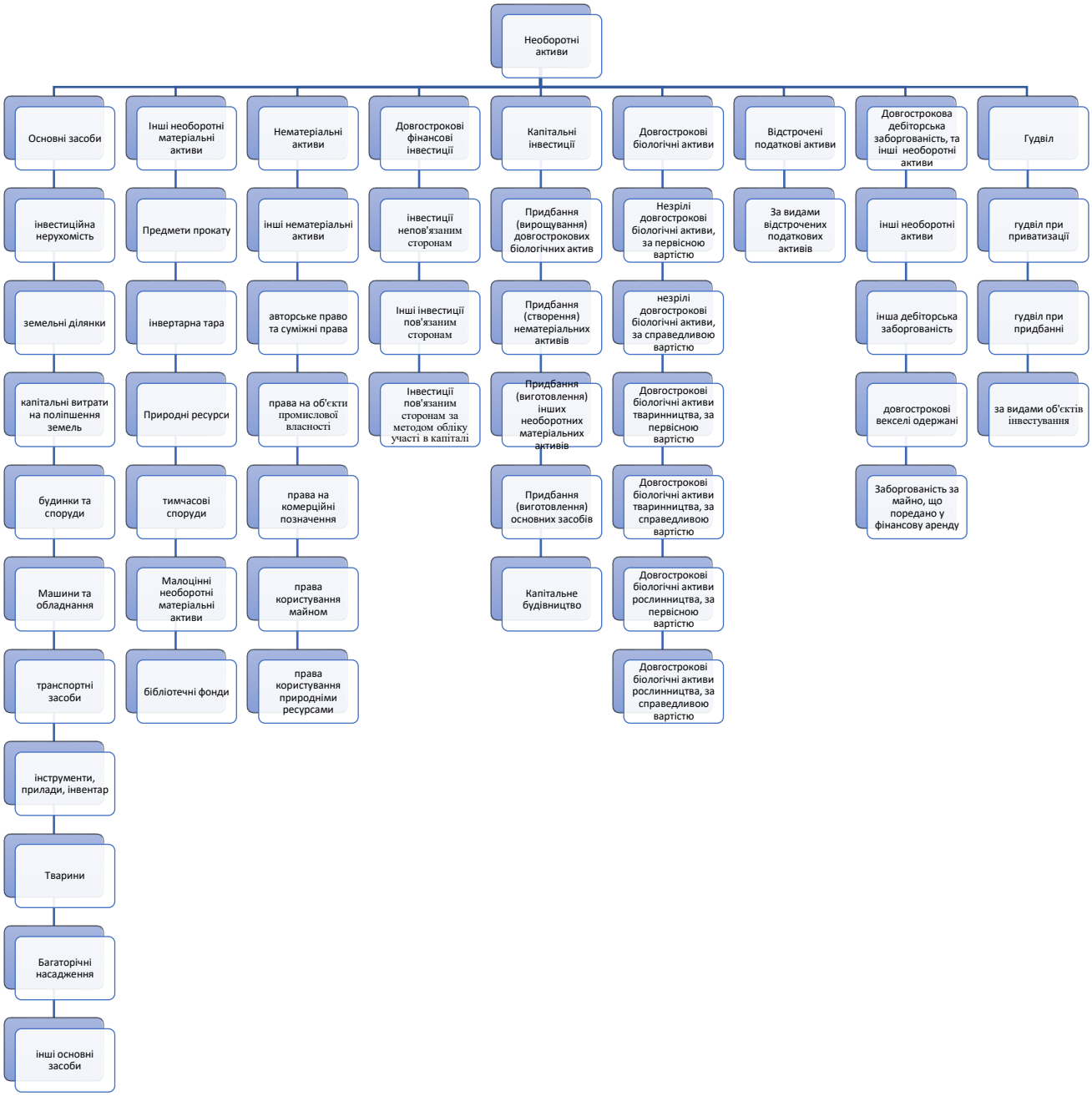


Рисунок 1.3 – Класифікація необоротних активів

Джерело: [15, 71, 79]

Таблиця 1.4 – Первинні документи для обліку основних засобів

Операція руху основних засобів	Документація
1	2
Закупівля основних засобів	Відомість «Надходження товарів і послуг»
Початок використання об'єкта (введення в експлуатацію)	Акт приймання-передачі, інвентарна картка ОЗ
Поточний чи капітальний ремонт основних засобів	Акт приймання та здачі відремонтованих об'єктів, форма ОЗ-2

Продовження таблиці 1.4

1	2
Модернізація основних засобів	Акт приймання та здачі модернізованих об'єктів
Списання основних засобів	Акт списання основних засобів, форма ОЗ-3
Переоцінка основних засобів	Акт переоцінки основних засобів
Нарахування амортизації	Відомість амортизації

Джерело: [15]

Залежно від характеру основних засобів, що обслуговують певні види господарської діяльності, розрізняють основні засоби, що обслуговують операційну (поточну) діяльність (операційні основні засоби або виробничі основні засоби), та основні засоби, що обслуговують інвестиційну (довгострокову) діяльність у реальному секторі (інвестиційні основні засоби). Також виділяють необоротні активи, що обслуговують фінансову діяльність (фінансові необоротні активи), довгострокові фінансові інвестиції та необоротні активи, що обслуговують соціальні потреби персоналу (невиробничі необоротні активи). Останні формуються для обслуговування працівників підприємства і являють собою сукупність об'єктів соціально-побутового призначення, що перебувають у власності підприємства.

У тому ж сенсі, що і вище, необоротні активи можна класифікувати як активні або пасивні, тобто відповідно до їхньої ролі у виробничому процесі. До активної частини необоротних активів належать машини, механізми, обладнання та передавальні пристрої, які беруть безпосередню участь у виробничому процесі. До пасивної частини необоротних активів належать будівлі та споруди, нематеріальні активи, а також машини, механізми та обладнання, що використовуються в процесі управління операційною діяльністю. Водночас багато науковців підходять до поняття «необоротні активи» дещо спрощено, класифікуючи їх лише за функціональною ознакою і часто виокремлюючи такі елементи:

- основні засоби;
- інші необоротні активи;
- нематеріальні активи [79].

Натомість, ми пропонуємо класифікувати необоротні активи за функціональними видами таким чином:

– необоротні матеріальні активи (основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, довгострокові біологічні активи);

– необоротні нематеріальні активи (нематеріальні активи, капітальні інвестиції в нематеріальні активи, гудвіл);

– необоротні фінансові активи (довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість);

– інші необоротні активи (відстрочені податкові активи, інші необоротні активи).

Використання даної класифікації для поділу необоротних активів в бухгалтерському обліку значно підвищить його інформативність.

На відміну від бухгалтерського обліку згідно Податкового кодексу України виділяють 16 груп основних засобів та інших необоротних активів:

– група 1 – земельні ділянки;

– група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом;

– група 3 – будівлі, споруди, передавальні пристрої;

– група 4 – машини та обладнання;

– група 5 – транспортні засоби;

– група 6 – інструменти, прилад,інвентар (меблі);

– група 7 – тварини;

– група 8 – багаторічні насадження;

– група 9 – інші основні засоби;

– група 10 – бібліотечні фонди;

– група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи;

–група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди;

– група 13 – природні ресурси;

– група 14 – інвентарна тара;

– група 15 – предмети прокату;

– група 16 – довгострокові бібліотечні активи [24].

На відміну від бухгалтерського обліку дана класифікація впливає на результати податкового обліку, отже відповідно до неї встановлюються такі терміни експлуатації для активів відповідно до яких нараховується амортизація, що включається у витрати і відповідно зменшує податок на прибуток.

Оцінка необоротних активів є важливим питанням у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. У цьому контексті оцінка є складовою методу бухгалтерського обліку і використовується для вимірювання вартості об'єкта. Оцінка основних засобів підприємства означає вираження їх вартості в грошовому еквіваленті. Вона необхідна для того, щоб правильно визначити їх загальну кількість, динаміку і структуру, а також розрахувати економічні показники господарської діяльності підприємства за певний період. Така оцінка використовується для визначення ступеня зносу та планування витрат на оновлення, модернізацію та ремонт основних засобів. В економічній літературі немає єдиного погляду на тлумачення поняття «оцінка». Зокрема, Е. С. Хендріксен та М. Ф. Ван Бреда стверджують, що оцінка – це метод присвоєння числового значення показнику або характеристиці об'єкта, наприклад, активу [96]; Я. В. Соколов трактує це поняття як спосіб узагальнення економічних активів; Я. Д. Крупка трактує його як спосіб вираження економічних активів в узагальненому грошовому масштабі та стверджує, що оцінка – це визначення найбільш об'єктивної та реальної вартості активу в ринковій ситуації на даний момент часу [57]; Н. М. Марюга розглядає оцінку як процес визнання позитивних і негативних сторін будь-якої економічної цінності. Він вважає, що оцінка – це процес визнання позитивної чи негативної значимості будь-яких господарських явищ, результатів праці, форм виробничо-трудової діяльності, матеріальних вчинків, здобутків господарювання на задоволення людських потреб, інтересів, цілей суб'єкта [50]. І. Я. Назарова зазначає, що оцінка це спосіб вираження в узагальнюючому

грошовому вимірнику наявності та руху майна, капіталу та зобов'язань [96].

В результаті аналізу змісту поняття «оцінка» та особливості його використання у вітчизняному та міжнародному обліку, необхідно виділити наступні риси, що характеризують його сутність:

1. Це окремий процес або процедура, здійснювана економічним суб'єктом або професійним оцінщиком, яка має на те відповідні повноваження.

2. Оцінка, як обов'язковий елемент методу бухгалтерського обліку, означає грошовий вираз властивості об'єкта або події.

3. Цілю оцінки є висловлювання думки про цінність або рівень, значення об'єкта оцінки.

4. Способи оцінки залежать від цілі її проведення.

5. Інформація оцінки підлягає відображенню в бухгалтерському обліку і звітності при відповідності вимогам, які висунуті до якісної характеристики.

6. Результати оцінки використовуються для задоволення інформаційних потреб зацікавлених користувачів і впливу на прийняття рішення [49].

Критерії визнання необоротних активів подані на рисунку 1.4.



Рисунок 1.4 – Критерії визнання необоротних активів

Джерело: [31]

Процес оцінки необоротних активів підприємства є дуже важливим. Це пов'язано насамперед з тим, що оцінка майна, у тому числі основних засобів, дозволяє суб'єкту господарювання встановити, чим він буде розпоряджатися, а також взаємозв'язки між окремими групами майна суб'єкта господарювання. Така оцінка може бути використана, наприклад, для того, щоб визначити, чи достатньо у підприємства основних засобів та інших необоротних активів, скільки у нього надлишкових активів і скільки у нього зносу. По-друге, оцінка об'єкта майна в балансі визначає його грошову вартість.

Оцінка в системі бухгалтерському обліку посідає вагоме місце. Місце оцінки в системі бухгалтерського обліку у взаємозв'язку із завданнями бухгалтерського обліку наведені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Місце оцінки в бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання

№ з/п	Завдання бухгалтерського обліку	Місце оцінки в бухгалтерському обліку
1	Формування облікової інформації для цілей управління	Формування звітності підприємства, де інформація узагальнюється у формі грошового вимірника
2	Формування повної, достовірної, правдивої інформації про діяльність підприємства та його майновий стан	Об'єктивне відображення фактів господарського життя підприємства
3	Контроль за здійсненням господарських операцій	Надання контролеру повної інформації, що забезпечує ефективний контроль
4	Забезпечення збереження необоротних активів підприємства	Забезпечення визначення вартості наявних необоротних активів, виразивши йому грошову оцінку

Джерело: [30]

Таким чином, оцінка разом з іншими елементами методу бухгалтерського обліку забезпечує виконання його основного завдання. Наприклад, завдання збереження необоротних активів суб'єкта господарювання може бути досягнуте шляхом простої реєстрації господарських операцій, але наявністю та рухом вартості можна управляти більш ефективно шляхом присвоєння вартості об'єкту, що спостерігається. Надання інформації керівництву передбачає підготовку звіту, який узагальнює інформацію в грошовому вираженні. Оцінка має важливе значення не лише

для рахунків суб'єкта господарювання, але й для системи бухгалтерського обліку в цілому, а її правильність відіграє важливу роль при порівнянні балансів кількох суб'єктів господарювання за різні звітні періоди. Якщо оцінки є стабільними та довгостроковими, вони дають змогу порівнювати баланси підприємств різних галузей у часі. Це також впливає на прийняття управлінських рішень. Зрештою, вибір базової оцінки необоротних активів у бухгалтерському обліку є методологічною основою для визначення підходу та методу розрахунку вартості таких об'єктів обліку і таким чином впливає на зміст показників звітності [49].

Реальність оцінки необоротних активів суб'єкта господарювання та правильність визначення їх джерела мають важливе значення для системи бухгалтерського обліку в цілому.

Вирішуючи конкретні питання оцінки активів на практиці, бухгалтери керуються насамперед власною професійною логікою, а не застосуванням формальних правил. Рисунок 1.5 ілюструє фактори, які впливають на порядок застосування того чи іншого методу оцінки до об'єкта бухгалтерського обліку.

Фактори, що впливають на величину грошової оцінки активів і зобов'язань				
Фактор раціональності і точності обліку (співвідношення затрат на отримання інформації та користі від її отримання)	Фактор економічного змісту	Фактор доречності (надходження затрат, відповідність надходжень і реалізації; взаємозв'язок цінового та кількісного, оперативного та бухгалтерського обліку)	Фактор часу здійснення господарських операцій	Кон'юктурний фактор передбачливості (розрахунковості) та цілеспрямованості

Рисунок 1.5 – Фактори, які впливають на грошову оцінку активів і зобов'язань

Джерело: [42]

Концептуальні підходи та методи оцінки активів, викладені в Міжнародних стандартах фінансової звітності та Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, можна звести до чотирьох категорій: метод собівартості, метод теперішньої вартості (метод ринкової вартості), метод строку корисного використання та метод капіталізації доходу (рисунок 1.6) [9]. Кожен з цих підходів може бути декомпонований для цілей бухгалтерського обліку.



Рисунок 1.6 – Підходи до оцінки активів підприємства

Джерело: [9, 38]

В таблиці 1.6 міститься класифікація основних засобів відповідно до Податкового кодексу України.

Таблиця 1.6 – Податкова класифікація основних засобів

№ з/п	Назва основних засобів чи ІНМА та визначення за ПКУ	Класифікація по субрахункам	Мінімальний строк корисного використання
1	2	3	4
1	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом Згідно з пп. 14.1.75 ПКУ, земельне поліпшення – результати будь-яких заходів, що призводять до зміни якісних характеристик земельної ділянки та її вартості. До земельних поліпшень належать матеріальні об'єкти,	Субрахунок 102	15 років

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4
	розташовані в межах земельної ділянки, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни призначення, а також результати господарської діяльності або проведення певного виду робіт (зміна рельєфу, поліпшення ґрунтів, розміщення посівів, багаторічних насаджень, інженерної інфраструктури тощо)		
2	Будівлі Згідно з пп. 14.1.15 ПКУ, будівлі – земельні поліпшення, що складаються з несучих та огороджувальних або сполучених (несуче-огороджувальних) конструкцій, які утворюють наземні або підземні приміщення, призначені для проживання або перебування людей, розміщення майна, тварин, рослин, збереження інших матеріальних цінностей, провадження економічної діяльності	Субрахунок 103	20
3	Споруди Згідно з пп. 14.1.238 ПКУ, споруди – земельні поліпшення, що не належать до будівель і призначені для виконання спеціальних технічних функцій.	Субрахунок 103	15
4	Передавальні пристрої Згідно з пп. 14.1.143 ПКУ, передавальні пристрої – земельні поліпшення, створені для виконання спеціальних	Субрахунок 103	10
5	Машини й обладнання, з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов’язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов’язані з ними комп’ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (у тому числі стільникові), мікрофони та рації, вартість яких перевищує 2500 грн	Субрахунок 104	До 5 років
6	Тварини	Субрахунок 107	6
7	Транспортні засоби	Субрахунок 105	5
8	Інвентар, інструменти, прилади	Субрахунок 106	4
9	Багаторічні насадження	Субрахунок 108	10
10	Тимчасові споруди	Субрахунок 113	5
11	Природні ресурси	Субрахунок 114	
12	Інвентарна тара	Субрахунок 115	6
13	Предмети прокату	Субрахунок 116	5
14	Усі інші основні засоби та ІНМА які не ввійшли до груп 1-13	Субрахунок 109	12

Джерело: [24]

В таблиці 1.7 міститься класифікація основних засобів відповідно до Плану рахунків.

Таблиця 1.7 – Класифікація основних засобів в бухгалтерському обліку відповідно до Плану рахунків

Рахунок 10 «Основні засоби»	
Субрахунок	Назва
Субрахунок 100	«Інвестиційна нерухомість»
Субрахунок 101	«Земельні ділянки»
Субрахунок 102	«Капітальні витрати на поліпшення земель»
Субрахунок 103	«Будинки та споруди»
Субрахунок 104	«Машини та обладнання»
Субрахунок 105	«Транспортні засоби»
Субрахунок 106	«Інструменти, прилади та інвентар»
Субрахунок 107	«Тварини»
Субрахунок 108	«Багаторічні насадження»
Субрахунок 109	«Інші основні засоби».

Джерело: [4, 23]

Рахунок 10 «Основні засоби» призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об’єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об’єктів інвестиційної нерухомості [4].

Рахунок 10 «Основні засоби» є активний, балансовий, призначений для обліку господарських засобів [4]. Характеристика рахунку 10 «Основні засоби» наведена в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Характеристика рахунку 10 «Основні засоби»

Рахунок 10 «Основні засоби»	
Відображення по Дебету	Відображення по Кредиту
– надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів за первісною вартістю; – сума витрат, яка пов’язана з поліпшенням об’єкта (модернізація, модифікація, дообладнання, реконструкція добудова, тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об’єкта; – сума дооцінки вартості об’єкта основних засобів.	– вибуття основних засобів (продаж, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом); – уразі часткової ліквідації об’єкта ОЗ; – сума уцінки основних засобів

Джерело:[4]

Відображення витрат, пов’язаних з експлуатацією та обслуговуванням основних засобів в обліку, відповідно до НП(С)БО 7, залежить тільки від того, як вони впливають на майбутні економічні вигоди, очікувані від використання об’єкта основних засобів і не залежать від вартості ремонту та їх співвідношення до вартості основних засобів [17].

В Україні методологічні засади оцінки необоротних активів при їх оприбуткуванні та відображенні у фінансовій звітності визначаються державою і закріплені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та інших нормативно-правових актах. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачає, що первинною оцінкою активів підприємства є вартість придбання (фактична собівартість) [2]. Залежно від того, що в даний момент відбувається з активом, наприклад, його придбання, утримання на балансі або вибуття, а також залежно від того, з чим має справу бухгалтер у конкретному випадку, актив оцінюється відповідно до виду вартості, наведеного в таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Види вартісних оцінок, що застосовуються до необоротних активів

№ з/п	Види вартісних оцінок	Документ, яким підтверджений термін	Види необоротних активів	Обставини, за яких можлива відповідна оцінка
1	2	3	4	5
1	Первісна вартість	НП(С)БО 7 «Основні засоби»	Основні засоби, інші необоротні активи	Купівля, зберігання, вибуття
2	Переоцінена вартість	НП(С)БО 7 «Основні засоби»	Основні засоби, інші необоротні активи	Зберігання, вибуття
3	Історична (фактична) собівартість	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Всі види необоротних активів	Купівля, зберігання, вибуття
4	Справедлива вартість	НП(С)БО 7 «Основні засоби»	Всі види необоротних активів	купівля, зберігання, вибуття

Продовження таблиці 1.9

1	2	3	4	5
5	Відновлювальна вартість	-	Основні засоби, інші необоротні активи	Зберігання, вибуття
6	Залишкова вартість	НП(С)БО 7 «Основні засоби»	Всі необоротні активи	Зберігання, вибуття
7	Ліквідаційна вартість	НП(С)БО 7 «Основні засоби»	Основні засоби, інші необоротні активи	Вибуття (в окремих випадках), а також використовується для визначення суми вартості, що амортизується
8	Вартість, що амортизується	НП(С)БО 7 «Основні засоби»	Основні засоби, інші необоротні активи	Використовується як база для нарахування амортизації

Джерело:[17]

Тобто історична (фактична) собівартість необоротного матеріального активу в сумі коштів, сплачених (переданих) для придбання (створення) необоротного активу або справедливої вартості інших активів. Вартість придбання матеріальних активів залежить від способу їх отримання. Відповідно до положень бухгалтерського обліку можливі такі способи надходження основних засобів (таблиця 1.10).

Таблиця 1.10 – Вартість основних засобів на момент надходження

№ з/п	Шляхи надходження	Вартість, за якою зараховується на баланс
1	Придбання за кошти	Первісна вартість
2	Безоплатне отримання	Справедлива вартість
3	Отримання в обмін на неподібний об'єкт	Справедлива вартість переданого об'єкта, збільшена чи зменшена сума грошових коштів чи їх еквівалентів
4	Внесок до статутного капіталу	Справедлива вартість, погоджена учасниками договорів
5	Самостійне виготовлення	Первісна вартість (фактична собівартість)
6	Отримання в обмін на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкта або справедлива вартість

Джерело: [17]

У таблиці 1.11 наведено способи надходження необоротних активів на підприємство та порядок визначення їх первісної вартості.

Таблиця 1.11 – Способи надходження необоротних активів та порядок визначення їх первісної вартості

Спосіб надходження	Порядок формування первісної вартості
Придбання	Первісну вартість об'єкта необоротних активів, що придбавається, формують такі витрати: - суми, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); - реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням/отриманням прав на об'єкт; - суми ввізного мита; - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) необоротних активів (якщо вони не відшкодовуються платнику); - витрати на страхування ризиків доставки; - витрати на транспортування, установлення, монтаж, налагодження необоротних активів; - фінансові витрати, включення яких до собівартості кваліфікаційних активів передбачено НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»; - інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням необоротних активів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою
Придбання об'єктів, зобов'язання з розрахунків за якими визначені загальною сумою	Первісна вартість необоротних активів, зобов'язання з розрахунків за якими визначені загальною сумою за декілька об'єктів, обчислюється шляхом розподілу цієї суми пропорційно до звичайної ціни окремого об'єкта.
Самостійне виготовлення	Первісна вартість активів збільшується на суму всіх виробничих витрат, що пов'язані з виготовленням та введенням в експлуатацію об'єкта, а також витрат на виготовлення об'єкта без урахування ПДВ, якщо суб'єкт господарювання зареєстрований платником ПДВ
Внесення до статутного капіталу	Первісною вартістю об'єкта визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства вартість, але не вища за звичайну ціну. При цьому операція з отримання необоротних активів до статутного капіталу прирівнюються до придбання.
Безоплатне отримання	Первісна вартість безоплатно одержаних необоротних активів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених п.8 НП(С)БО 7

Джерело: [17, 18, 49, 79]

Справедлива вартість – це сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. У більшості випадків це ринкова вартість. Справедлива вартість набула особливого значення в ринкових умовах. Тому представлення фінансового стану та фінансових результатів на

основі справедливої вартості більше не залежить виключно від операцій суб'єкта господарювання, як у випадку з оцінкою за собівартістю, а включає також коливання на самому ринку. При цьому втрачається історичний характер обліку і з'являється суб'єктивізм. Потенційні оцінки представляють потенційні, але нереалізовані результати (прибуток або збиток). Слід зазначити, що існують певні недоліки при визначенні вартості необоротних активів. Як уже зазначалося, НП(С)БО 7 передбачає первісну оцінку, переоцінку, ліквідацію, ліквідаційну, залишкову та справедливу оцінку, які визначені в п. 4 цього стандарту [17]. У тексті стандарту міститься термін «ліквідаційна вартість», який не використовується в міжнародному обліку. Згідно з МСБО 16, балансова вартість – це визнана вартість активу після вирахування накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності [11]. Таким чином, балансова та ліквідаційна вартість є схожими поняттями, і національне законодавство має врегулювати це питання, запровадивши міжнародну концепцію вартості у використанні.

1.3 Контроль стану та руху необоротних активів підприємства

Внутрішній контроль є одним з видів внутрішньогосподарського контролю суб’єктів підприємницької діяльності. Система внутрішнього контролю це політика і процедури суб’єкта господарювання спрямовані на попередження, виявлення і виправлення суттєвих помилок та відхилень, які впливають на показники фінансової звітності. При цьому, виходячи із концепції контролю відповідальність за створення системи внутрішнього контролю та ефективність її функціонування виключно лежить на управлінському персоналу суб’єкта господарювання. Внутрішній контроль – це незалежна діяльність суб’єкта господарювання спрямована на перевірку та оцінку його діяльності в інтересах керівництва. Організація внутрішнього контролю є першочерговим завданням для власників, які безпосередньо не займаються управлінням підприємства, а передали ці функції менеджерам, а саме тому, актуальним стає питання контролю за діяльністю підприємства,

одним із головних інструментів якого має стати внутрішній контроль. Мета внутрішнього контролю – незалежна експертна оцінка економічної політики суб’єкта господарювання, у тому числі і облікової, оцінка діяльності внутрішнього контролю, який здійснюється всіма його структурними підрозділами [79]. Контроль – це необхідна, унікальна перевірка ділової, фінансової та господарської діяльності суб'єктів господарювання, що допомагає визначити критерії достовірності показників фінансової звітності, а також обліку та аналізу. Контроль є обов'язковим атрибутом ринкової економіки будь-якої країни.

Під метою контролю розуміється сприяння раціональному використанню матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у підприємницькій діяльності для максимізації прибутку. До основних причин, що призвели до проведення контрольних перевірок, відносяться наявність ймовірності подання керівництвом компанії необ'єктивної інформації користувачам фінансової звітності, той факт, що результат рішень, що приймаються на основі фінансової звітності, залежить від якості даних, необхідність спеціальних знань для перевірки достовірності інформації. інформації; збільшення числа банкрутств, а також випадків шахрайства з боку професійних керуючих, які заподіяли збитки власникам і кредиторам [37].

При перевірці процес пізнання будь-якого об‘єкта перевірки доцільно розглядати на трьох стадіях: початкова; дослідна; завершальна. На початковій стадії контролер вивчає стан економіки підприємства; зміни, що відбулися за поточний період, визначає і конкретизує об‘єкти контролю, розробляє план і програму контролю. На дослідній стадії контролер шляхом виконання певних процедур збирає (формує) докази щодо об‘єктів контролю. На завершальній стадії перевірки здійснюється оцінка та аналіз отриманих доказів, групування і систематизація виявлених недоліків, обговорення результатів перевірки з керівництвом підприємства, складання висновку і розробка заходів щодо усунення недоліків і порушень [37].

Актуальність контролю стану та руху необоротних активів полягає у тому, що на практиці контролеру необхідно обрати найбільш раціональну

форму організації та методики перевірки необоротних активів, обґрунтувавши цей вибір для досягнення мети і якості контролю. Для цього необхідно мати методику контролю необоротних активів, наприклад основних засобів, як об'єкта перевірки, що полегшить контролеру зробити вибір необхідних та доцільних процедур при проведені перевірки основних засобів, як елемента фінансової звітності.

Для досягнення мети контролеру необхідно ретельно обрати тільки доцільні процедури та методи їх проведення, оскільки зазвичай мають місце певні часові обмеження на проведення перевірок [64].

Метою контролю стану та руху необоротних активів є висловлення про достовірність, повноту, законність та правильність відображення в обліку необоротних активів, а також дотримання підприємством вимог НП(С)БО та чинного законодавства [94].

Для проведення перевірки попередньо розробляються загальний план та програма, згідно з якими контролер проводить перевірку на підприємстві, документуючи отримані результати в робочих документах.

Основними завданнями контролю стану та руху основних засобів є перевірка документального оформлення операцій з основними засобами; підтвердження правильності та своєчасності відображення в обліку операцій з основними засобами; зіставлення даних аналітичного з даними синтетичного обліку основних засобів; зіставлення даних синтетичного обліку основних засобів з даними фінансової звітності; виявлення дати проведення останньої інвентаризації основних засобів; доведення того, що бухгалтерія веде картотеку основних засобів та інвентарні списки; встановлення того, якою мірою бухгалтерія підприємства забезпечена чинними нормативними документами; вивчення правильності формування справедливої вартості основних засобів залежно від джерел їх надходження; вивчення питань віднесення об’єктів основних засобів до власних та орендованих; перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів та включення її до виробничої собівартості [63]. Також контролер перевіряє закріплення всіх об’єктів основних засобів за матеріально відповідальними особами.

Наступним кроком є ознайомлення з результатами попередніх інвентаризацій. Особлива увага приділяється правильності здійснення документального оформлення та її відображенню в бухгалтерському обліку. Також спеціаліст здійснює перевірку правильності нарахування зносу (амортизації) основних засобів. Об’єкт зносу – це вартість основних засобів (крім землі, незавершених капітальних інвестицій тощо).

Перевірка основних засобів починається з перевірки ведення аналітичного обліку. Здійснити перевірку правильності ведення аналітичного обліку основних засобів можна за допомогою вибіркового чи суцільного способу. Аналітичний облік основних засобів ведеться за об’єктами основних засобів. Кожному об’єкту присвоюється інвентарний номер на весь термін його використання. На кожен інвентарний об’єкт або групу однотипних об’єктів заводяться інвентарні картки. Їх перевірка розпочинається з контролю наявності й стану інвентарних карток у картотеці аналітичного обліку основних засобів та відповідності даних пооб’єктного аналітичного обліку основних засобів даним синтетичного обліку. Для цього контролер зіставляє дані опису інвентарних карток основних засобів з наявними в картотеці інвентарними картками. За відсутності карток на окремі об’єкти контролер має запропонувати керівництву підприємства відновлення аналітичного пооб’єктного обліку основних засобів. Загальний підсумок залишків за всіма групами основних засобів зіставляється із залишком по рахунку 10 «Основні засоби». Залишки мають бути однаковими. Крім того, контролер встановлює відповідність залишків головної книги залишкам у балансі [63].

Під час перевірки правильності та своєчасності нарахування амортизації перевіряючий має визначити, який метод використовує бухгалтер для нарахування зносу, адже, відповідно до чинного законодавства, суб’єкт господарювання самостійно його вибирає. Контролер приділяє увагу правильності складання кореспонденції рахунків за наявності та рухом основних засобів. Далі перевіряє, щоб у Примітках до річної фінансової звітності повністю було висвітлено таке: наявність і рух основних засобів у звітному періоді; вартість, за якою основні засоби відображені у балансі;

переоцінка основних засобів, їх вибуття, сума амортизації, нарахована за рік [63].

Контроль стану та руху нематеріальних активів здійснюється задля перевірки правильності відображення їх на балансі підприємства та наявності юридичних документів, що підтверджують права на володіння об'єкта інтелектуальної власності. Завданнями контролера для перевірки нематеріальних активів є перевірка фактичної наявності нематеріальних активів і підтвердження прав власності на всі нематеріальні активи, які включені до балансу підприємства; перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку нематеріальних активів; перевірка дотримання норм чинного законодавства по операціях, пов'язаних з нематеріальними активами; перевірка відповідності даних синтетичного й аналітичного видів обліку нематеріальних активів та їх зносу записам у Головній книзі, балансі; перевірка достовірності обліку зарахування та списання об'єктів нематеріальних активів з балансу підприємства; перевірка правильності розрахунку зносу нематеріальних активів [78].

Під час перевірки контролер має встановити перелік об'єктів нематеріальних активів, котрі обліковуються на підприємстві, перевірити правильність ведення бухгалтерського обліку за окремим об'єктом за класифікаційними групами, а також перевірити оцінку первісної вартості нематеріальних активів. Склад первісної вартості включає вартість придбання (отримані торговельні знижки сюди не належать), мито, непрямі податки, що не підлягають відшкодуванню, інші витрати, безпосередньо пов'язані з їх придбанням та доведенням до стану, у якому вони придатні до використання за призначенням. До первісної вартості нематеріальних активів, які придбані (створені) повністю чи частково за рахунок кредиту банку, не включаються витрати на сплату відсотків за кредит [94].

Першим етапом контролю є перевірка фактичної наявності НМА з використанням документів з описом об'єкта. Згідно з НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», знос нараховується протягом усього терміну корисного використання, тобто не більше 20 років з дати прийняття їх на

баланс. Суб’єкт господарювання самостійно вибирає метод нарахування амортизації, враховуючи особливості одержання майбутніх економічних вигід.

Наступним кроком є перевірка правильності визначення вартості інтелектуальної власності. Початкова вартість повинна бути розрахована відповідно до каналу прийому НМА. При необхідності ви можете залучити фахівців в цій області. Існує 3 канали отримання активів:

– отримані безкоштовно (оцінка визначається за методиками фахівців);

– отримані за рахунок підприємства (при оцінці враховується фактична вартість його придбання);

– об'єкт був отриманий як внесок до статутного капіталу (вартість узгоджується з власником при проведенні оцінки);

Далі необхідно перевірити правильність оформлення нематеріальних активів, обліку та амортизації нематеріальних активів. Контролеру було б доцільно перевірити повноту інформації, що міститься в примітках до річної фінансової звітності, тобто вартість, за якою нематеріальні активи відображені в бухгалтерському балансі, метод нарахування амортизації і строк корисного використання нематеріальних активів, наявність і рух нематеріальних активів у звітному році. Заключним етапом контролю необоротних активів є аналіз робочого документа, підготовка висновку контролера та його надання клієнту [32].

Отже, розглянувши теоретико-методологічні засади обліку та контролю стану та руху необоротних активів суб'єкта господарювання, слід зазначити, що:

1. Дослідження виникнення поняття необоротних активів та етапів розвитку підходу до визначення цієї класифікації дасть змогу краще зрозуміти сутність довгострокових активів. Покращення відображення інформації у фінансовій звітності при прийнятті управлінських рішень.

Отже, необоротні (довгострокові) активи – це сукупність матеріальних і нематеріальних активів та фінансових інвестицій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного

циклу, якщо він довший за рік) та які забезпечують їх функціонування в процесі господарської діяльності суб'єкта господарювання.

2. Узагальнюючи трактування багатьох науковців, можна сказати, що на даному етапі необоротні активи мають такі характеристики: існує ймовірність того, що підприємство отримає майбутні економічні вигоди у зв'язку з використанням активу; вартість активу може бути достовірно визначена; строк корисного використання активу більше одного календарного року або операційного циклу; малоймовірно, що актив буде проданий протягом одного року; вартість переноситься на частково вироблену продукцію; актив є неліквідним економічним активом. Малоймовірно, що актив буде проданий протягом одного року; вартість перенесена на частково вироблену продукцію; актив є неліквідним економічним активом.

3. Для ефективного управління необоротними активами необхідно визначити їх сутність. Отже, необоротні активи – це сукупність активів виробничого і невиробничого призначення, які підприємство вводить в експлуатацію та утримує з метою використання у процесі своєї діяльності і які переносять вартість частинами протягом строку корисного використання (експлуатації), що перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

4. В умовах ринкової економіки процес правильної оцінки основних засобів і цілісних майнових комплексів та їх відображення в балансі набуває особливого значення. Зокрема, неправильна оцінка основних засобів може призвести до неправильного нарахування амортизації, що, в свою чергу, впливає на собівартість продукції, в результаті чого невірно розраховуються показники рентабельності, прибутковості та податку на прибуток, а також до неправильного відображення в балансі співвідношення між основними та оборотними активами.

2 МЕТОДИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ СТАНУ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Юридична особа ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», код ЄДРПОУ 32111408, було зареєстровано 05.08.2002 року. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 25 716 500,00 грн. На час останнього оновлення даних 17.10.2024 стан юридичної особи – Зареєстровано.

Керівником юридичної особи ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є НАЖІМОВ САБРІДДІН.

Основний вид діяльності:

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

Інші :

46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням

52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту

Метою ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є задоволення потреб фізичних та юридичних осіб у товарах, послугах і роботах для отримання прибутку на основі комерційної та іншої економічної діяльності, не забороненої чинним законодавством України.

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є юридичною особою. Компанія має печатку та штемпель зі своїм найменуванням, а також інші реквізити, необхідні для здійснення своєї діяльності. ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» веде статистичний, фінансовий і податковий облік відповідно до встановлених процедур і надає звіти до державних органів.

Бухгалтерія ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» складається з 2 бухгалтерів та головного бухгалтера. Бухгалтерські служби виступають як окремий

структурний підрозділ. Розподіл функцій закріплено в положеннях про структурні підрозділи, зокрема про бухгалтерський облік. Цей регламент є внутрішнім нормативним актом, який визначає процедури створення, права, обов'язки та організацію бухгалтерських послуг.

Вікова група працівників підприємства: 25-35 років-50%, 35-50 років-35%, 50-65 років-15%. На кінець 2024 року чисельність становить 18 осіб.

Бухгалтерський облік в ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» ведеться безпосередньо з моменту реєстрації. Керівник підприємства несе відповідальність за організацію обліку необоротних активів на підприємстві і забезпечення того, щоб факти всіх господарських операцій були зафіксовані в основних документах, регістрах і звітах у встановлені терміни. Бухгалтерський облік ТОВ «ЕНЕНРГОКОМПЛЕКТ» контролюється законодавством України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон визначає правові основи регулювання, організації та контролю ведення бухгалтерського обліку відповідно до принципів, встановлених законодавством. Формування облікової політики ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» здійснюється головним бухгалтером і затверджується наказом.

Підприємство складає баланс (форма 1-м) та фінансову звітність (форма 2-м) як компоненти своєї фінансової звітності. Бухгалтерський облік і фінансова звітність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» засновані на базових принципах обачності, повного обліку, автономії, послідовності, безперервності, формування та відповідності доходів і витрат, історичних (фактичних) витрат, єдиного валютного обліку, періодичності. ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» веде бухгалтерський облік і готує фінансову звітність в грошових одиницях України (стаття 5 Закону).

Перед бухгалтерським обліком на підприємстві стоять наступні основні завдання :

– керуватися нормативними документами, законодавством України, Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, інструкціями та наказами підприємства;

– стежити за тим, щоб факти всіх господарських операцій фіксувалися на підставі первинних документів;

– відображати записи про господарські операції в бухгалтерських рахунках, регістрах бухгалтерського обліку, бухгалтерської та податкової звітності;

– забезпечувати зберігання бухгалтерських документів;

– знаходити додаткові резерви для удосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства;

– контролювати дебіторську та кредиторську заборгованість.

2.2 Податковий та фінансовий облік стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Підприємствам необхідно постійно оновлювати свої необоротні активи не тільки тому, що вони зношуються, але й для забезпечення найвищих стандартів капітального оснащення та впровадження плодів науково-технічного прогресу, які є єдиними факторами, що здатні суттєво підвищити ефективність виробництва.

Основними завданнями обліку і контролю наявності та руху основних засобів в ТОВ «Енергокомплект» є:

– контроль за якістю збереження основних засобів;

– точне і своєчасне документальне оформлення надходження, внутрішнього переміщення та вибуття основних засобів, та відображення їх в обліку;

– правильне нарахування та відображення в обліку зносу (амортизації) основних засобів.

– наявність документально підтверджених даних про наявність та рух основних засобів за місцем здійснення діяльності та відповідність осіб, відповідальних за основні засоби.

Основні положення щодо визнання основних засобів викладені в наказі про облікову політику і полягають у наступному :

– методи амортизації необоротних активів;

– порядок управління необоротними активами;

– основні документи для обліку необоротних активів на підприємстві;

– одиниці обліку необоротних активів;

– перелік осіб, які мають право підпису документів;

– вартісні обмеження для віднесення до необоротних активів;

– ліквідаційна вартість необоротних активів;

– порядок обліку ремонту необоротних активів;

– строк корисного використання необоротних активів.

Рахунок 10 «Основні засоби» призначений для відображення операцій, пов'язаних з придбанням та вибуттям основних засобів. На цьому рахунку відображається рух та наявність основних засобів, що є власністю підприємства, активів, орендованих на умовах фінансового лізингу, та орендованих цілісних майнових комплексів, що входять до складу основних засобів.

Так як питання обліку необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» пов'язане з можливостями його власника відповідно до законодавства та установчих документів, це сприяє ефективному веденні бухгалтерського обліку у формуванні найбільш повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансово-господарську діяльність. Потому, розумна організація обліку необоротних активів як функція управління ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» вимагає чіткого регулювання процесу обліку і внутрішнього контролю необоротних активів.

Основним документом, що визначає сукупність бухгалтерських методів і підходів до обліку необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», є порядок облікової політики:

– порядок розподілу об'єктів необоротних активів;

– термін корисного використання;

– переоцінка об'єктів;

– періодичність відображення додаткової оцінки основних засобів у складі нерозподіленого прибутку;

– ліквідаційна вартість активів;

– метод нарахування амортизації основних засобів.

Пріоритетними завданнями ведення бухгалтерського обліку необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є :

– облікові документи;

– носії інформації для облікових документів;

– забезпечення технічної та бухгалтерської підтримки процесів;

– рух носіїв.

Процес обліку необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» складається з трьох етапів, які зображені на рисунку 2.1.



Рисунок 2.1 – Поетапний процес обліку необоротних активів на підприємстві

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Основною метою ведення обліку надходження необоротних активів в ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є збір даних про факти господарської діяльності, пов'язаних з рухом і експлуатацією основних і необоротних матеріальних активів.

При веденні бухгалтерського обліку надходження та руху основних засобів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» використовують перелік господарських фактів (облікових номенклатур), які відображаються в обліковій документації (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Перелік господарських фактів з обліку основних засобів при первинному обліку на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№ з/п	Найменування об'єкта, номер	Первісна вартість, грн	Джерело надходження	Документи	Характеристика	Суть
1	Основні засоби	30000	Надходження основних засобів	Акт приймання передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Випуск 2022р	Реєстрація фактичної наявності і руху; Реєстрація об'єкту за довіреними людьми
2	Основні засоби	40000	Переміщення основних засобів	Акт приймання передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Випуск 2024 р	Облік фактичної наявності і руху; Реєстрація об'єкту за довіреними людьми

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

При придбанні основних засобів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» отримує від постачальника наступні документи:

– накладна;

– акт приймання-передачі;

– товарно-транспортна накладна.

На етапі поточного обліку необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», окрім самих облікових номенклатур поточного обліку, носіїв облікової інформації додається ще один об'єкт організації – документообіг – рух облікових документів щодо основних засобів. Щодо

правил документообігу, то на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» визначено, що працівники підприємства зобов'язані розробляти й надавати первинні документи, які стосуються сфери їх відповідальності, у встановлений термін (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Графік документообігу щодо процесу закупівлі основного засобу на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№	Документ	Найменування господарської операції	Зміст роботи	Строки виконання	Виконавець
1	Акт приймання передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Придбання об'єкта	Складання, заповнення та підписання документа	День надходження ОЗ	Приймальна комісія
			Перевірка та підписання документа	Протягом одного робочого дня після приймання	Бухгалтерія
			Затвердження документа	Протягом трьох робочих днів	Керівник підприємства
			Заповнення інвентарної картки	Протягом робочого дня, після надходження акту	Бухгалтерія
			Відображення операції у регістрах обліку	Не пізніше останнього дня місяця	Бухгалтерія

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Акт приймання-передачі основних засобів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» оформляється на кожен об'єкт, що надходить на підприємство. Прийом, передача та амортизація основних засобів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» здійснюється окремим спеціалістом, який призначається наказом керівника підприємства. Після реєстрації та затвердження акта керівником ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» перший примірник передається в бухгалтерію.

Залежно від того, як і за яких умов придбано необоротні активи, відрізняються процедури обліку їх надходження та формування первісної вартості (рисунок 2.2).

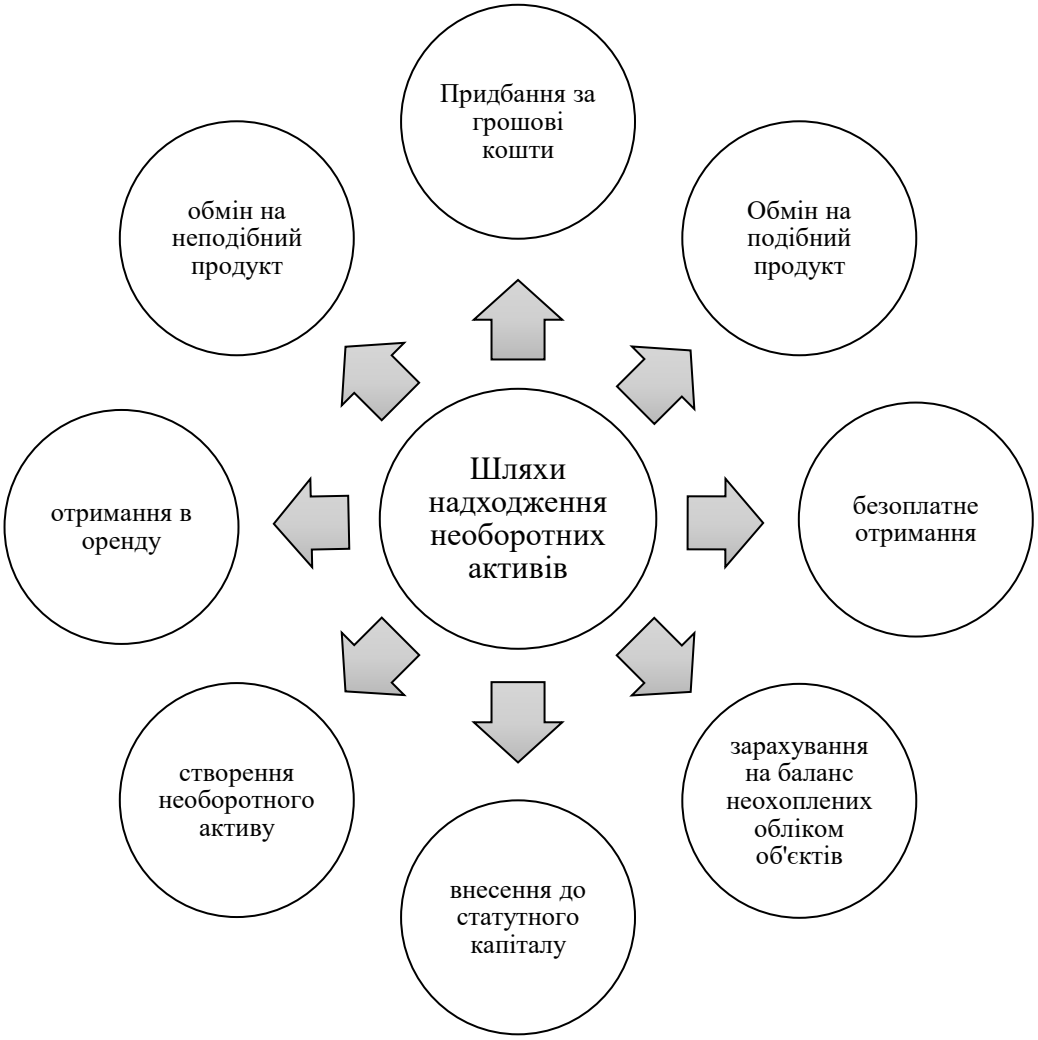


Рисунок 2.2 – Шляхи надходження необоротних активів

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Як видно з рисунку 2.2, необоротні активи надходять на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» у різний спосіб. Є різні способи надходження активів, від створення до обміну. При надходженні необоротні активи вносяться до балансової звітності підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість таких активів залежить від методу надходження. Основним способом отримання підприємством необоротних активів є їх покупка за готівку.

В таблиці 2.3 відображені бухгалтерські проводки з обліку придбання основних засобів за плату на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Таблиця 2.3 – Облік придбання основних засобів за плату

Зміст господарської операції	Рахунки кореспонденції		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Відображена вартість основних засобів за договором постачання	15	63	955,000
Відображення суми ПДВ	641	63	191,000
Відображення суми реєстраційних, транспортних послуг та інших витрат	15	685	530,000
Відображення суми ПДВ	641	685	106,000
Зарахування об'єкту до складу основних засобів	10	15	54,000

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

У кожного ОЗ є свій інвентарний номер. Типова форма ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» ведеться в бухгалтерії ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

При заміні такої частини в обліку відображаються нижче наведені операції.

1. Замінюваний об'єкт виводиться з експлуатації та ліквідується (перестає бути активом). Така операція супроводжується проведеннями:

- Дт 131 «Знос основних засобів» – Кт 10 (на суму зносу об'єкта ОЗ);
- Дт 976 «Списання необоротних активів» – Кт 10 (на суму залишкової вартості об'єкта ОЗ).

2. Витрати на придбання (створення) нового об'єкта, що замінює ліквідований, капіталізуються. При цьому робляться такі бухгалтерські записи: Дт 151, 152 – Кт 66,65,20 та ін. (при створенні об'єкта ОЗ своїми силами) або Дт 151, 152 – Кт 631 або 685 (при створенні об'єкта силами сторонньої організації або придбанні об'єкта в стороннього постачальника).

3. Новий об'єкт уводиться в експлуатацію (проведення Дт 10 – Кт 151, 152).

Замінювана частина ОЗ не виділена в окремий об'єкт обліку.

При такому варіанті слід говорити про часткову ліквідацію ОЗ. Тоді первісна вартість і знос об'єкта ОЗ зменшуються на суму первісної вартості на зносу ліквідованої частини (п. 14, 35 П(С)БО 7). В обліку це відображається такими записами:

- Дт 131 «Знос основних засобів» – Кт 10 (на суму зносу об'єкта ОЗ),
- Дт 976 «Списання необоротних активів» – Кт 10 (на суму залишкової вартості об'єкта ОЗ).

При частковій ліквідації на вартість ліквідовуваної частини об'єкта ОЗ оформляються Акт на списання основних засобів типової форми № ОЗ-3 або Акт на списання автотранспортних засобів типової форми № ОЗ-4. У свою чергу, вартість нової частини, яка встановлюється замість старої, збільшує первісну вартість об'єкта ОЗ. У даному випадку робляться такі проведення:

- У міру накопичення витрат на створення (придбання) нової частини: Дт 151,152 – Кт 66,65,20 та ін. (при створенні нової частини своїми силами) або Дт 151,152 – Кт 631 або 685 (при створенні об'єкта силами сторонньої організації та\або придбанні об'єкта в стороннього постачальника).
- При введенні в експлуатацію поліпшеного об'єкта ОЗ: Дт 10 – Кт 151,152.

В таблиці 2.4 наведені операції, які відбувалися на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Таблиця 2.4 – Облік операцій стану та руху необоротних активів на підприємстві

№ з/п	Перелік операцій	Дт	Кт	Сума	Дата	Документи, які перевірялися
1	2	3	4	5	7	8
1	Проведення роботи з технічного обслуговування легкового автомобіля на СТО, яке використовується в адміністративних цілях	92	631	6000 грн	05.04.2023	Акт приймання-передачі
2	Нараховано суму податкового кредиту з ПДВ згідно із зареєстрованою у ЄРПН податковою накладною	641	6442	100 грн	05.04.2023	Податкова накладна
3	Здійснення поточного ремонту виробничого обладнання (заміна деталей цеху №2 (субрахунок 232) силами власної ремонтної бригади (для обліку витрат	152	631	4800 грн	03.06.2023	Інвентарна картка об'єкта

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	7	8
	ремонтної бригади використовується окремий субрахунок 236, за яким у кінці місяця всі понесені витрати розподіляються за підрозділами, для яких здійснювався ремонт).					
4	Податковий кредит з ПДВ	641.1	685	800 грн	03.06.2023	Податкова накладна
5	Зарплата працівникам, які замінювали деталі	23	661	3000 грн	10.10.22	Книга обліку Відомість нарахування зарплат
6	Нараховано ЄСВ 22%	23	651	660 грн	10.10.2022	Відомість нарахування зарплат
7	Утримано ПДФО 18 %	661	641.2	540 грн	10.10.2022	Відомість нарахування зарплат
8	Утримано ВЗ 1,5 %	661	642	45 грн	10.10.2022	Відомість нарахування зарплат
9	Підприємство залучило підрядника до виконання робіт із заміни вбудованої системи вентиляції на складі готової продукції. Система кондиціювання враховується в складі вартості складу і не виділяється в окремий об'єкт ОЗ. Враховується вартість обладнання та роботи з його установки	152	631.3	30000 грн	03.07.2023	Акт виконаних робіт
10	Податковий кредит з ПДВ	641.1	631.3	5000 грн	03.07.2023	Вхідна Податкова накладна

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

В таблиці 2.5 наведено облік операцій з необоротними активами на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Таблиця 2.5 – Облік операцій з необоротними активами на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№ з/п	Зміст операції	Первинні документи	Дт	Кт	Сума, грн
1	2	3	4	5	6
Технічне обслуговування легкового автомобіля					
1	Перераховано передоплату за технічне обслуговування	Платіжне доручення, виписка банку	371	311	6000
2	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641.1	631.3	1000
3	Відображено затрати на технічне обслуговування	Акт виконаних робіт	92	631.3	5000
4	Закрито розрахунки за податковим кредитом із ПДВ		641.1	631.2	1000
5	Здійснено зарахування заборгованостей		641.1	631.3	6000
Поточний ремонт виробничого обладнання своїми силами					
6	Отримано запчастини від постачальника	Прибутковий ордер типової форми № М-4	203	631.1	4000
7	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641.1	631.1	800
8	Оплачено запчастини постачальнику	Платіжне доручення, виписка банку	631	311	4800
9	Віднесено вартість запчастин на ремонт	Відомість виконаних робіт (довільної форми), лімітно-забірні картки типової форми № М-8 або М-9, документи про оплату праці	236	207	4000
10	Нараховано зарплату працівникам ремонтної бригади		23	661	3000
11	Нараховано ЄСВ 22%		23	651	660
12	Утримано ПДФО 18%		661	641.2	540
13	Утримано ВЗ 1,5%		661	642	45
11	Віднесено на витрати цеху №2 вартість ремонту обладнання із цього цеху		232	236	7000
Поточний ремонт будівлі офісу					
12	Перераховано передоплату за поточний ремонт (фарбування стін і поклейку шпалер) офісу	Банківська виписка	371	311	24000
13	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	644	4000
14	Відображено затрати на поточний ремонт	Акт виконаних робіт	92	631	20000

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6
15	Закрито розрахунки за податковим кредитом із ПДВ	Податкова накладна	644	631	4000
16	Здійснено зарахування заборгованостей		631	371	24000
Капітальний ремонт будівлі складу					
17	Виведено з експлуатації систему вентиляції та кондиціювання (первісна вартість ліквідовуваної системи визначена на рівні вартості нової системи і списано: - суму амортизації	Акт списання (типова форма, № ОЗ-3, бухгалтерська довідка	131	103	20000
	- залишкову вартість		976	103	5000
18	Оприбутковано металолом, що залишився від розбирання системи (сума умовна)	Прибутковий ордер (типова форма № М-4*)	209	746	1200
19	Капіталізовано витрати на заміну системи вентиляції та кондиціювання (вартість обладнання плюс робота з його установлення)	Акт виконаних робіт	151	631	25000
20	Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641.1	631.3	5000
21	Уведено в експлуатацію нову систему кондиціювання, що потім є поліпшенням будівлі складу	Акт типової форми № ОЗ -2	103	151	25000
22	Будівельно-монтажні послуги в цеху		91	685	916,67
	Податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641.1	685	183,33

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Таким чином, організація обліку основних засобів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» задовольняє потреби користувачів в корисної та правдивої інформації про наявність, показники руху та ефективність використання основних фондів.

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Головними завданнями фінансового аналізу підприємства є:

– оцінка забезпеченості підприємства та його структура надходження активів, відповідність опису, складу і технічних характеристик основних засобів; технічний стан необоротних активів;

– ступінь застосування основних засобів і факторів, що впливають на його рівень;

– оцінка ступеня ефективності використання виробничої потужності, площ та устаткування;

Відповідно до цього завдання аналіз основних фондів проводиться в таких напрямках:

– структура основних засобів;

– наявність, стан, прогресивність та інтенсивність оновлення основних засобів;

– використання основних засобів, виробничих потужностей, площ і обладнання;

– аналіз рентабельності основних виробничих засобів;

– резерви збільшення випуску продукції та підвищення рівня інших показників за рахунок кращого використання засобів праці [89].

Необоротні активи включають інформацію про розміщення капіталу, доступного для бізнесу, тобто інвестиції в нерухомість та довгострокові фінансові інвестиції, матеріальні активи та залишки готівки.

В таблиці 2.6 показані зміст та будова основних господарчих запасів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Таблиця 2.6 – Основні господарчі запаси ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Назва показника	Попередній рік		Звітний рік	
	Сума, тис грн	Частка, %	Сума, тис. грн	Частка, %
1	2	3	4	5
Усього основних засобів	20447,6	100,00	21541,0	100,00
У тому числі:				
- земельні ділянки	1448,1	7,08	1448,0	6,72

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
- будинки, споруди та передавальні пристрої	11715,4	57,29	11716,0	54,40
- машини та обладнання	5905,8	28,88	6504,0	30,19
- транспортні засоби	745,7	3,66	1024,0	4,75
- інструменти, прилади, інвентар (меблі)	11,8	0,06	12,0	0,06
Інші основні засоби	618,0	3,02	834,0	3,87
Бібліотечні фонди	2,8	0,01	3,0	0,01

Джерело: сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Синтетичний та аналітичний облік основних засобів відповідає критеріям визначеним НП(С)БО «Основні засоби». За 2023 рік надійшло та введено в експлуатацію основних засобів на загальну суму 6685 тис. грн. Контролери провели детальний аналіз введених в експлуатацію основних засобів за 2023 рік за джерелами надходження.

Згідно регістрів бухгалтерського обліку введенні в експлуатацію основні засоби по рахунку 104 «Машини та обладнання» відображені на загальну суму 5979 тис. грн., які за джерелами надходження розподілені наступним чином:

– централізоване постачання (бюджетні кошти) на суму 4 288 тис. грн – (рахунок 422 «Інший вкладений капітал»);

– кошти НЗСУ на суму 1691 тис. грн (рахунок 692 «Доходи майбутніх періодів»);

– введені в експлуатацію малоцінні необоротні матеріальні активи по рахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» на суму 706 тис. грн, за джерелами надходження відображені наступним чином:

– централізоване постачання (бюджетні кошти) на суму 77 тис. грн (рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів»);

– допомога благодійна на суму 14 тис. грн (рахунок 424 «Безоплатно одержані необоротні активи»);

– кошти НЗСУ та власні кошти на суму 615 тис. грн (рахунок 692 «Доходи майбутніх періодів»).

Дані регістрів бухгалтерського обліку основних засобів, малоцінних необоротних матеріальних активів та інші необоротні матеріальні акти.

За 2022 рік нарахована амортизація основних засобів складає 6769 тис. грн та згідно регістрів бухгалтерського обліку відображається на рахунках 131 і 132, а саме:

– «Знос основних засобів» (Кт рахунку 131) складає 6376 тис. грн;

– «Знос інших необоротних матеріальних активів» (Кт рахунку 132) складає 393 тис. грн;

Нарахування амортизації основних засобів здійснюється підприємством прямолінійним методом, виходячи із встановлених для кожного об'єкта основних засобів строків корисного використання. Всі зазначені вище нарахування амортизації основних засобів станом на 31.12.2022 р. відповідають даним регістрів бухгалтерського обліку.

При нарахуванні амортизації на основні засоби, що увійшли до складу додаткового капіталу одночасно зменшується залишок додаткового капіталу («Інший вкладений капітал» рахунок 422, та «Безоплатно одержані необоротні активи» рахунок 424) та визначаються неопераційні доходи на суму цієї амортизації в розмірі 5004 тис. грн (рахунок 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»).

Інша частина нарахованої амортизації за 2022 рік в сумі 1 765 тис. грн була визнана доходом, одночасно зменшивши на дану суму «Доходи майбутніх періодів» (рахунок 69).

Згідно наказу «Про проведення щорічної інвентаризації в 2022 році» від 04 листопада 2022 року № 127 була проведена інвентаризація основних засобів, нематеріальних активів станом на 01 листопада 2022 р.

Згідно протоколу інвентаризаційної комісії від 01.12.2022 р. по результатах проведеної інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів відхилень не встановлено.

За 2022 рік підприємством було списано повністю зношені основні засоби, які не придатні до експлуатації на загальну суму 246 тис. грн, в тому числі:

– по рахунку 104 «Машини та обладнання» на суму 175 тис. грн;

– по рахунку 106 «Інструменти, прилади та інвентар» на суму 1 тис. грн;

– по рахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» на суму 44 тис. грн;

– по рахунку 117 «Інші необоротні матеріальні активи» на суму 26 тис. грн.

Основним принципом угруповання статей активів балансу є ступінь їх ліквідності (тобто коефіцієнт конверсії грошових коштів).

Таблиці 2.7 та 2.8 були складені для аналізу структури статей активу та пасиву балансу ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Якщо порівняти темпи зростання, то для загального обсягу виробничих основних засобів він становив (21 541,0 : 20 447,6) х 100 = 105,3%; активної частини (7528,0: 6651,5) ·100 = 113,2%; пасивної частини (14013,0 : 13796,1) х 100 = 101,6%.

Якщо зіставити абсолютні прирости активної і пасивної частин основних засобів (876,5: 216,9) = 4,04, то цілком очевидно, що активна частина за досліджуваний період зростала більш ніж у чотири рази швидше, ніж пасивна частина. І все ж, незважаючи на зазначені тенденції змін, активна частина, за прийнятою методикою розрахунку, становить лише приблизно третину від загального обсягу основних виробничих засобів.

Зростання як обсягу, так і питомої ваги машин і обладнання, транспортних засобів в кінці звітного року у порівнянні із кінцем попереднього року свідчить про абсолютне і відносне збільшення власне активної частини основних засобів, а це означає поліпшення структури основних засобів.

Це можна розглядати як позитивний показник, оскільки він вказує на ефективну політику в області кредитування покупців і клієнтів. Зменшення дебіторської заборгованості вважається позитивним, якщо воно відбувається через скорочення терміну погашення. Якщо дебіторська заборгованість зменшується через скорочення поставок продукції, це вказує на зниження ділової активності бізнесу.

Таблиця 2.7 – Фінансовий аналіз статей активу балансу ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№ з/п	Актив	В кінці звітного періоду						Відхилення, тис грн		Темп росту %	
		тис. грн			%			2022-2021	2023-2022	2022-2021	2023-2022
		2021 р.	2022 р.	2023 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.				
1	Джерела майна разом	4267 967	5171 435	6513 467	100	100	100	903 468	1342032	107,9	119,7
2	Необоротні активи	2241 501	3047 664	3289 391	76,3	88,8	90,1	806 163	241 727	107,2	142,9
3	Основні засоби	898 777	920 190	955 141	23,8	25,8	29,9	21413	34951	107,3	332,9
4	Капітальні інвестиції	679	681	668	0,0	0,0	0,0	0	0	100	100
5	Оборотні активи	2025 787	2123 090	3223 408	55,7	57,1	78,09	97303	1100 318	102,6	115,9
6	Запаси	233 721	235 482	727 158	5,9	6,3	17,8	1761	491 676	107,0	140,6
7	Дебіторська заборгованість	536 334	531 825	295 430	14,3	14,0	7,2	-4509	-236 395	110,5	65,1
8	Готівка та її еквіваленти	104 656	103 313	514 433	2,8	2,7	12,6	-1343	411 120	87,0	140,1

Джерело : сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Таблиця 2.8 – Фінансовий аналіз статей пасиву балансу ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№ з/п	Пасив	В кінці звітного періоду						Відхилення, тис грн		Темп росту %	
		тис. грн			%			2022	2023	2022	2023
		2021 р.	2022 р.	2023 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.				
1	Джерела майна разом	20954870	20684331	23324254	100	100	100	-270539	2639923	97,3	124,3
2	Власний капітал	15477676	14565557	15787998	53,3	49,6	57,4	-912119	1222441	94,2	103,4
3	Зареєстрований капітал	823454	823454	823454	9,8	10,2	10,4	0	0	100	100
4	Нерозподілений прибуток	3567487	3443656	2773454	54,8	52,4	44,2	-123831	-670202	90,3	11,4
5	Інші джерела власного капіталу	1676898	1546800	2367699	30,2	29,4	41,4	-130098	820899	130,2	250
6	Довгострокові зобов'язання	1454620	1009874	1265902	14,3	10,3	12,9	-444746	256028	67,4	126,3
7	Довгострокові кредити банків	1356090	567477	345710	92,9	29,5	20,2	-788613	-221767	14,2	167,9
8	Цільове фінансування	787546	900322	1346470	45,3	87,3	95,3	112776	446148	142,7	1002,4
9	Поточні зобов'язання	2345676	3562100	3902655	29,0	37,4	40,1	1216424	340555	154,3	87,7
10	Короткострокові кредити та позики	156789	342900	561340	6,7	13,2	22,4	186111	218440	321,1	325
11	Кредиторська заборгованість	2998467	3476387	4328909	93,0	87,4	77,2	477920	852522	121,1	132,6
12	Зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Джерело : сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Як бачимо, загальні активи підприємства складаються з необоротних і оборотних активів. При цьому частина оборотних активів підприємства має набагато більшу частку, але, на відміну від перших, схильна до постійних коливань.

Загальна вартість активів на кінець 2021 року склала 5 412 481 тис. грн. У 2022 році їх загальна вартість збільшилася і досягла 5 464 909 тис. грн. Цей факт показує підвищення грошового еквівалента підприємства, оскільки кількість активів, залучених до процесу торгівлі та маркетингу, збільшується. Найбільша частка зобов'язань припадає на довгострокову дебіторську заборгованість по товарах, роботах і послугах. У 2021 році цей показник становитиме 624 158 тис. грн. У 2022 році заборгованість становила 355 693 тис. грн, трохи менше в зрівнянні з попереднім роком. Такі зміни можна назвати позитивними.

У 2021 році сума нерозподіленого прибутку 103 313 тис. грн. У 2022 році цей показник збільшується на 514 433 тис. грн. Зростання динаміки даних є хорошим явищем, що значить зростання власного капіталу здійснюється за рахунок ефективної роботи зі збуту товарів.

Підприємство має резерви майбутніх витрат і платежів. У 2021 році вони становили 4 199 грн, а у 2022 році збільшились на 9 864 грн.

У 2021 році загальна вартість фінансових інвестицій становить 900 322 тис грн, а у 2022 році дещо зменшилась до 607 470 тис грн.

Під час фінансового аналізу вивчається динаміка, склад і структура активів підприємства, які кошти інвестуються в основні засоби і оборотні активи, скільки з них знаходиться в грошовому і матеріальному вираженні в економічній сфері, наскільки їх співвідношення оптимально, від чого багато в чому залежать результати господарських операцій, отже, вивчається фінансовий становище підприємства.

Ключовими характеристиками фінансового становища компанії є: ліквідність і платоспроможність. У загальному сенсі ліквідність – це здатність майна вільно перетворюватися на гроші.

Ліквідність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» розраховується за допомогою наступних розрахунків, наведених в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз показників ліквідності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Показник	Розрахунок	Норма-тивне значення	Роки			Відхилення	
			2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022-2021	2023-2022
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(р.1195- р.1110- р.1102- р.1103- р.1104) ÷ р.1695	0,6-0,8	0,8	1,05	1,03	+0,25	-0,02
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	р.1165÷ р.1695	Збільшення> 0	0,0004	-	-	-0,0004	-
Коефіцієнт поточної ліквідності	р.1195÷ р.1695	Більше 1	0,8	1,05	1,03	+0,25	-0,02
Співвідношення короткострокової, дебіторської та кредиторської заборгованості	(р.1125+ р.1135+ р.1130+ р.1140+ р.1145+ р.1155) ÷(р.1605+ р.1615+ р.1635)	Збільшення = 1	0,25	0,29	0,2	+0,04	-0,09

Джерело : сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Підводячи підсумки таблиці 2.9 ми бачимо, що:

Ліквідні характеристики показують здатність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» розраховуватись зі своїми боргами. З 31.12.2021 року по 31.03.2022 рік спостерігається невелике зростання цих характеристик що відбувається за рахунок зменшення його поточних зобов'язань. Тобто на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» необоротні активи зростають більшими темпами, ніж поточні зобов'язання.

Рентабельність залежить від ефективності основної діяльності, використання активів, основних засобів, необоротних матеріальних активів і т.д. Показник рентабельності, вказує різницю прибутку та витрат, це і є нормативним показником прибутку. Іншими словами, показник рентабельності показує частку прибутку в кожній одиниці грошових витрат або її частку у вартості товарної продукції.

Характеристика рентабельності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» наведена в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Характеристика рентабельності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Показник	Розрахунок	Нормативне значення	Роки			Відхилення	
			2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022-2021	2023-2022
Коефіцієнт рентабельності активів	р.2350÷ р.1300	Збільшення > 0	0,011	0,082	0,076	+0,071	-0,006
Коефіцієнт рентабельності виробничих фондів	р.2350÷ (р.1010 + р.1100)	Збільшення	0,015	0,128	0,016	+0,113	-0,112
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	р.2350 ÷ р.2000	Збільшення > 0	0,037	0,061	0,032	+0,024	-0,029

Джерело : сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

За результатами роботи ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» в 2021 році було отримано прибуток, тому при проведенні аналізу рентабельності були отримані позитивні значення, тобто показники прибутковості. Дані, отримані в таблиці 2.10 можна охарактеризувати таким чином:

– в 2021 році ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» має на одну грн активів 0,011 грн прибутку. В наступному ці результати збільшилися та у 2022 році склали 0,082 грн;

– аналогічна тенденція спостерігається в динаміці коефіцієнтів рентабельності виробничих фондів. Так, у 2021 році підприємство отримує на 1 грн виробничих фондів 0,015 грн прибутку, а у 2022 році 0,128 грн;

– в 2021 році ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» отримує на одну грн чистого прибутку від збуту товарів 0,037 грн прибутку. Хоч за 2022 рік цей показник збільшився і склав 0,061 грн.

В динаміці 2021 – 2022 рік різниця прибутку та витрат ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» збільшувалися, як бачимо прибуток перевищив витрати, що вплинуло на показники рентабельності. Дивлячись на показники рентабельності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є прибутковим.

Водночас слід звернути увагу на те, щоб не були порушенні оптимальні співвідношення між цими частинами основних виробничих засобів з урахуванням особливостей кожного підприємства. У подальшому поглибленому аналізі необхідно звернути увагу, власне, які види активної частини основних засобів упровадженні на підприємстві, їх технічний рівень, відповідність кращим світовим зразкам, як виконаний план технічного переоснащення підприємства, наскільки впровадження нової техніки сприяє підвищенню рівня механізації, автоматизації і комп'ютеризації виробництва і праці, чи сприяє нова техніка використанню прогресивних технологій.

В таблиці 2.11 наведено аналіз динаміки активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Таблиця 2.11 – Аналіз динаміки необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Показник	Рядки	Значення показника			Абсолютне відхилення	
		2021	2022	2023	2021-2022	2023-2022
1.Нематеріальні активи	1000	55000	103420	96730	48420	-6690
2.Основні засоби	1010	898777	920190	955141	21413	34951
3.Незавершені капітальні інвестиції	1005	679000	681000	668000	2000	- 13000
4.Довгострокова дебіторська заборгованість	1125	536334	531825	295430	-4509	-236395
Всього	1095	2169111	2236435	2015301	67324	-221134

Джерело : сформовано автором на підставі даних ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

За результатами аналізу можна зробити висновок, що в підприємстві в період 2021-2022 років зростала сума нематеріальних активів, що вказує на тенденцію до розвитку, проте в 2023 році вона зменшилась на 6 690 грн, та становить 96 730 грн. У період 2022-2023 основні засоби зростають та становлять 955 141 грн, підвищуються на 34 951 грн. Незавершені капітальні інвестиції в 2021 році складали 679 000 грн, а в 2022-2023 роках у підприємства інвестиції дещо зменшились до 668 000 грн.

Далі проаналізуємо платоспроможність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» за допомогою аналізу (таблиця 2.12).

Таблиця 2.12 – Аналіз платоспроможності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Показник	Норма-тив	Роки			Відхилення	
		2021 р.	2022 р.	2023 р.	2022-2021	2023-2022
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії	>=0,5	0,43	0,48	0,41	0,05	-0,07
Коефіцієнт фінансової стійкості	<1	0,71	0,76	0,62	0,05	-0,14
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>=0,1	0,22	0,34	0,16	0,12	-0,18

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Наведені в таблиці 2.12 розрахунки свідчать про наступне:

❖ Коефіцієнт фінансової незалежності відображає частку власного капіталу в загальній сумі інвестицій в підприємство. Цей коефіцієнт відображує фінансову свободу від інших ресурсів надходжень фінансів на підприємство.

❖ Коефіцієнт фінансової стійкості говорить про здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Коефіцієнт розраховується як співвідношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до суми пасивів

❖ Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами характеризує рівень достатності власних оборотних коштів для формування запасів підприємства. Коефіцієнт розраховується як співвідношення власних оборотних коштів до оборотних активів.

Характеристика майнового стану ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» описується показниками стану й руху, та ефективності використання основних засобів. Розрахунок коефіцієнтів цих показників наведений у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз майнового стану ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення	Роки			Відхилення	
			31.12.21	31.03.22	31.03.23	2022-2021	2022-2023
Коефіцієнт зносу основних засобів	р.1012÷ р.1011	Зменшення 50%	0,44	0,52	0,4	+0,08	-0,12
Коефіцієнт мобільності активів	(р.1195 - р.1170) х р.1095	Збільшення > 0,5	8,28	9,49	7,66	+1,21	-1,83

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Коефіцієнт зносу зображує частку цінності основних засобів, яка віднесена на витрати підприємства. На 31.03.2023 року коефіцієнт зносу основних засобів зменшився до відповідного показника у 2021 році на -0,12. За досліджуваний період не зафіксована якась певна тенденція змін даного показника, що свідчить про мінливий рівень фізичного та морального зносу.

Зміна коефіцієнтів мобільності активів також не має певної тенденції за даний період. На 31.03.2023 рік коефіцієнт зменшився до відповідного показника у 2021 році на -1,86. Це означає, що зменшилася доля оборотних коштів по відношенню до необоротних за рахунок перших, що свідчить про неефективну політику щодо оборотного капіталу.

Підводячи підсумки другого розділу слід зазначити:

1. Метою діяльності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є задоволення потреб фізичних та юридичних осіб у товарах, послугах, а також отримання прибутку на основі комерційної діяльності та інших видів господарської діяльності, не заборонених чинним законодавством України.

2. Питання регулювання бухгалтерського обліку необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» належить до компетенції його власників відповідно до законодавства України та установчих документів, що сприяє підвищенню ролі бухгалтерського обліку у формуванні найбільш повної та достовірної інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства.

3. Основним документом, що регламентує методику та підхід до обліку необоротних активів в ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», є Наказ про

облікову політику щодо організації обліку необоротних активів в ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» який включає в себе:

– бухгалтерські документи;

– носії бухгалтерських документів;

– рух носіїв;

– підтримку технологічних та облікових процесів.

4. Процес обліку необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» ведеться такими видами етапів як:

– початковий;

– поточного;

– підсумкового.

5. Першим об'єктом ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є облікова номенклатура. Облікова номенклатура – це перелік господарських фактів про наявність та рух необоротних активів на підприємстві. На ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» вибір облікової номенклатури є обов'язковою операцією перед відображенням її в бухгалтерському облік.

6. На поточному етапі обліку необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» до існуючої назви обліку та носія облікової інформації додається ще один організаційний об'єкт – документообіг: рух облікових документів, пов'язаних з основними засобами.

7. Заключний облік необоротних та оборотних активів у товаристві з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є останнім етапом обліку, що являє собою сукупність завдань, що формують показники, які відображають результати виробничо-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» у початковому періоді.

8. Аналіз активів та пасивів підприємства за період 2021-2023 рр. дозволяє зробити наступний висновок: найбільшу частку активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» складають оборотні активи, вартість яких зменшувалася протягом усього аналізованого періоду.

9. Коефіцієнт ліквідності показує здатність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» погашати борги; з 31.12.21 по 31.3.23 цей показник дещо зріс за рахунок зменшення поточних зобов'язань.

10. У 2021 році та на початку наступного, середня оборотність дебіторської заборгованості значно зросла, що є позитивною тенденцією в діяльності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ». Компанія є ліквідною та вчасно виконує свої зобов'язання.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ТА ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ СТАНУ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

3.1 Контроль стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Підприємницька діяльність – це господарська діяльність, спрямована на забезпечення успішного виконання намічених завдань. Під час і після завершення такої діяльності необхідно правильно оцінити фактичні показники і результати, виявити негативні відхилення від поставлених цілей і пов'язані з ними негативні наслідки, а також виявити нові можливості і резерви, які раніше були невідомі. Таким чином, сутність управління полягає у здійсненні цілеспрямованого впливу на підконтрольні об'єкти, що включає систематичний нагляд і спостереження за підконтрольною діяльністю та виявлення відхилень від встановлених норм, правил, вимог або практики під час її здійснення.

Для ефективного контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ застосовують перевірки спеціально-відповідальними особами, назначеними керівником підприємства.

Перевірка необоротних активів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» передбачає кілька етапів :

- підготовчий етап – контролер повинен отримати повну інформацію про сам об'єкт та скласти план і графік програми перевірки;
- головний етап – це фактична перевірка основних бухгалтерських документів, правильність обліку необоротних активів;
- остаточний – контролер аналізує отримані бухгалтерські дані і формує звіт.

Для впевнення достовірності бухгалтерської інформації про необоротні активи на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» перевіряючим було використано

анкету оцінки властивого ризику (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Анкета оцінки властивого ризику ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№ з/п	Зміст	Ризик %		
		Високий (95%)	Середній (65%)	Низький (35%)
1	Чи ведуться регістри аналітичного обліку необоротних активів			+
2	Чи закріплені необоротні активи за матеріально відповідальними особами?			+
3	Чи класифіковані необоротні активи за групами згідно п.5 НП(С)БО7?			+
4	Хто має доступ до інформації про технічний стан необоротних активів?		+	
5	Чи перевіряється відповідність даних регістру обліку необоротних активів із даними Головної книги і ким?		+	
6	Чи укладено договори з матеріально відповідальними особами?			+
7	Чи проводиться інвентаризація основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів?			+
8	Хто дає дозвіл на списання основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів?		+	
9	Чи затверджує керівник документи на придбання основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів?			+
10	Чи проводиться експертна оцінка, демонтаж та оприбуткування запчастин і матеріалів у разі списання?	+		
11	Чи підписує керівник та головний бухгалтер акти приймання – передачі й ліквідації?			+
12	Чи перевіряють нарахування амортизації відповідальні особи?		+	
13	Чи розподілені функціональні обов'язки посадових осіб по здійсненню господарських операцій із необоротними активами		+	
14	Чи визначається на звітні дати справжня вартість основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів?		+	
15	Чи були випадки переоцінки основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів?			+
16	Чи визначені в обліковій політиці умови віднесення витрат, пов'язаних із ремонтом або поліпшенням основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів?	+		
17	Чи відображається в обліку факт здачі основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів у фінансову оренду			+
18	Всього	2	6	9

Джерело: розроблено контролером

Потім контролер приступає до розробки загального плану перевірки стану та руху необоротних активів. Рекомендується провести перевірку

необоротних активів в декілька етапів.

Етапи розробки плану проведення перевірки основних засобів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» подано на рисунку 3.1

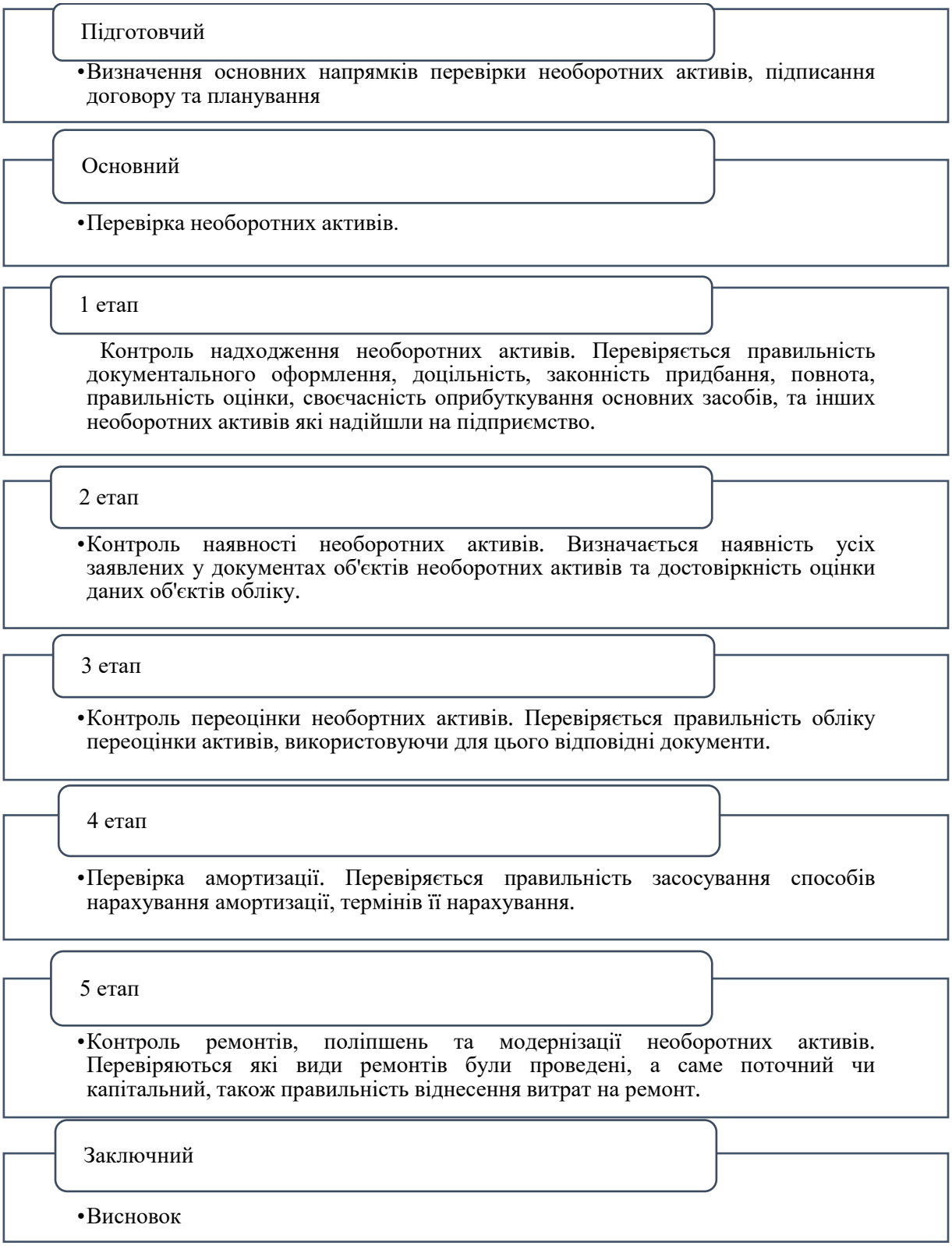


Рисунок 3.1 – Етапи розробки плану перевірки основних засобів

Джерело: розроблено контролером

На підготовчому етапі термін виконання з 05.05 по 12.05 перевіряється ксерокопії основних документів, накладні, Ф №ОЗ-1, акти вибуття.

На головному етапі термін виконання з 13.05 по 29.06 перевірятимуться ксерокопії основних документів, накладні, Ф №ОЗ-1, акти вибуття.

На заключному етапі терміни виконання з 01.07 по 06.07, формування висновків та звіту з рекомендаціями.

Предметом контролю стану та руху необоротних активів є господарські процеси та операції, пов’язані з наявністю, рухом і використанням необоротних активів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства і за його межами [76].

В таблиці 3.2 наведено програму перевірки контролером стану та руху необоротних активів.

Перевіркою не розглядається питання правильності сплати податків, зборів, обов'язкових платежів. Отримані результати контролю стану та руху необоротних активів, на думку контролера, забезпечують достатню та відповідну основу для висловлення відповідного звіту. Керівництво підприємства несе відповідальність за постійне функціонування системи бухгалтерського обліку, що забезпечує різнобічні види внутрішнього контролю в обсязі, що відповідає характерові діяльності підприємства. Контролерові варто бути упевненим у тім, що в бухгалтерському обліку адекватно відбиті усі без винятку важливі операції, і що вся інформація, відбита в обліку, використовувалася під час підготовки фінансової звітності. Існуючі системи внутрішнього контролю на підприємстві сприяє посиленню такої гарантії [73].

Таблиця 3.2 – Програма перевірки стану та руху необоротних активів

№ з/п	Процедури контролера	Термін проведення контролю	Документація для перевірки	Виконавець	№ Р.Д.	Висновок
1	2	3	4	5	6	7
1	Вивчення: - облікової політики; - сфер діяльності підприємства; - структура управління, склад бухгалтерії, наявність бухгалтера з обліку основних засобів	05.05.24 – 09.05.24	Наказ про облікову політику, графік документообігу щодо обліку основних засобів, посадові інструкції, інше	Піскун Н.Ю.	Р.Д.1	Наявність або відсутність порушень
2	Перевірка правильності відображення основних засобів в обліку	10.05.24 - 12.05.24	Всі первинні документи з обліку основних засобів	Піскун Н.Ю	Р.Д.2	Наявність або відсутність порушень
3	Перевірка умов визнання необоротних активів при їх надходженні активами	13.05.24-17.05.24	НП(С)БО 7, регістри обліку необоротних активів	Піскун Н.Ю.	Р.Д.3	Наявність або відсутність порушень
4	Перевірка повноти оприбуткування основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів	18.05.24-25.05.24	Договори, рахунки-фактури.	Піскун Н.Ю.	Р.Д.4	Наявність або відсутність порушень
5	Перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів	26.05.24-28.05.24	Рахунки бухгалтерського обліку, регістри обліку, фінансова звітність	Піскун Н.Ю.	Р.Д.5	Наявність або відсутність порушень
6	Перевірка фактичної наявності необоротних активів	29.05.24-14.06.24	Інвентарний список, дані останньої інвентаризації	Піскун Н.Ю.	Р.Д.6	Наявність або відсутність порушень
7	Перевірка правильного відображення основних засобів та інших необоротних нематеріальних активів: ремонт, рух, модернізація, реконструкція.	14.06.24-20.06.24	Інвентарна картка обліку, акт приймання - передачі, договори, акт виконаних робіт	Піскун Н.Ю.	Р.Д.7	Наявність або відсутність порушень

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6	7
8	Контроль правильності відображення вибуття основних засобів	21.06.24-24.06.24	Наказ про вибуття, акти списання, картка руху основних засобів	Піскун Н.Ю.	Р.Д.8	Наявність або відсутність порушень
9	Перевірка нарахування та списання амортизаційних відрахувань основних засобів.	25.06.24-29.06.24	Оборотно-сальдова відомість по рах 13, відомість нарахування амортизації, розрахунки бухгалтерії	Піскун Н.Ю.	Р.Д.9	Наявність або відсутність порушень
10	Групування результатів перевірки та формування висновку	1.07.24-5.07.24	Всі робочі документи	Піскун Н.Ю.		Наявність або відсутність порушень
11	Надання рекомендацій з покращення обліку	6.07.24				

Джерело: розроблено контролером

Робочі документи ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є цілковито власністю підприємства. Створені відповідальними за цей процес особами, для полегшення контролю стану та руху необоротних активів на підприємстві. Робочі документи зберігаються після кожної перевірки в архіві, в окремій папці з назвою підприємства і роком перевірки (таблиці 3.3-3.5).

Таблиця 3.3 – Робочий документ контролера фактичної наявності необоротних активів підприємства

№	Назва об'єкту, рік випуску	Регістр обліку	Первісна вартість, грн	Реєстраційний номер	Стан	Кількість, шт.	Наявність чи відсутність
1	Автомобіль OPEL VIVARO 2018	Журнал 3	650 000	АВ 36365А2	новий	1	В наявності

Джерело: сформовано автором

Висновок: Згідно наявної документації ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», та факту наявності автомобіля в справному та робочому стані, який був куплений керівництвом підприємства для перевезення невеликого малогабаритного товару, наприклад доставка товару покупцеві за додаткову плату.

Таблиця 3.4 – Робочий документ контролера з перевірки нарахування амортизації основного засобу на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№	Назва об'єкта	Первісна вартість на момент надходження	Метод нарахування амортизації	Відображення в обліку		Сума грн	Відображення в контролі		Сума грн	Відхилення
				Дт	Кт		Дт	Кт		
1	Ноутбук ASSER	20000	прямолінійний	92	131	2000	92	131	2000	
2	Меблі (невелика міні кухня, для робітників підприємства)	15000	прямолінійний	92	131	1550	92	131	1500	

Джерело: сформовано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Висновок: згідно перевірки документів ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» нарахування амортизації основного засобу були виявлені деякі розбіжності, а саме: невідповідність суми нарахування амортизації меблів, яка згідно даним

підприємства складала 1550 грн, а згідно перевірки 1500, розбіжність даних в 50 грн.

Таблиця 3.5 – Робочий документ контролера своєчасного оприбуткування основних засобів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№ з/п	Назва об'єкту	Дата	Дані первинного документу	Відображення в обліку			Сума обліку	Відхилення	Зауваження
				№ рядка	регістр обліку	сума, грн			
1	Холодильне обладнання	22.06.24	Накладна № 34	2	Журнал 3	33000	31700	1300	Неправильно внесені дані
2	Пральна машина Indezit	22.06.24	Накладна № 63	3	Журнал 4	18000	18000	0	

Джерело: сформовано автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

При перевірці розрахунку суми зносу, з початку експлуатації об'єкта, а саме холодильного обладнання, та балансова вартість має відхилення на 1300 грн, контролером були внесені зауваження.

Звіт контролера

6 липня 2024 року

Контролер Піскун Н.Ю.

Заплановано проведення перевірки стану та руху: основних засобів за 2023 рік на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Мотив перевірки – Пакт № 5 «15» квітня 2024 року.

Початок : 06 травня 2024 року.

Закінчення : 27 червня 2024 року.

Документи, надані ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» для перевірки, включають:

Планування документообігу для обліку основних засобів для облікової політики, Посадова інструкція, видаткові накладні, акт приймання-передачі

основних засобів (форма №ОЗ – 1), Дії з погашення основних засобів (форма №ОЗ – 3), договори з фінансово відповідальними особами, бухгалтерський облік аналізу основних засобів (Інвентарна карта основних засобів), інвентарний список основних засобів, дані останніх запасів, Інвентарна карта, акт приймання-передачі відремонтованих основних засобів, договори, виконання готових робіт, замовлення, амортизаційні операції, оборотно-сальдова відомість по рахунку 13, інформація про амортизацію, бухгалтерські розрахунки, операції з запасами, накази інвентарного комітету, інші важливі документи такого роду.

Питання, винесені на перевірку на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»:

1. Перевірка документування операцій з необоротними активами.

2. Перевірити правильність отримання необоротних активів.

3. Перевірити правильність оцінки та переоцінки основних засобів.

4. Перевірити правильність відображення необоротних активів в бухгалтерському обліку.

5. Перевірити фактичну наявність основних засобів.

6. Перевірити точність відображення і запис фіксованих операцій

Активи: переїзд; ремонт; модернізація; реконструкція.

7. Перевірка правильності відображення вибуття основних засобів.

8. Перевірка нарахування та списання амортизаційних нарахувань основних засобів.

9. Інвентаризація основних засобів, підтвердження замовлень в Комітеті з інвентаризації, договір з відповідальною особою.

10. Синтез і аналіз основних засобів контролюють дані бухгалтерського обліку.

Облік необоротних активів ведеться відповідно до НП(С)БО 7 «Необоротні активи». На підприємстві усі необоротні активи мають класифікацію згідно класифікації, відображеної в Плані Рахунків, відображено все вірно.

При перевірці розрахунку суми зносу, з початку експлуатації об'єкта, а саме холодильного обладнання на суму 33000 тис. грн, виявлено відхилення на суму 1300 грн, по даним накладної та розрахунками контролера сума має становити 31700 грн, контролером написано зауваження.

При перевірці правильності нарахування амортизації основних засобів були виявлені деякі розбіжності, а саме: невідповідність суми нарахування амортизації меблів, яка згідно даним підприємства складала 1550 грн, згідно перевірки 1500, розбіжність даних в 50 грн, сума не значна, контролером було написано зауваження.

На підприємстві ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»:

– експлуатація основних засобів відповідає вимогам щодо належного використання: охорона, страхування (поломка, технологічна криза, пожежа, паводки), тощо.

– основні засоби закріплені за матеріально-відповідальними особами.

Всі операції, пов'язані з отриманням, введенням в експлуатацію і передачею, виконуються у відповідних документах, форма яких завірена в установленому порядку.

На підставі проведених перевірок операції з необоротними активами, а саме основними засобами ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», можна зробити висновок, що операції з необоротними активами відповідає вимогам чинного законодавства України, розрахунок аналітичних і синтетичних даних бухгалтерського обліку є надійним. Дані, що використовуються у фінансовій звітності, не містять суттєвих неточностей.

3.2 Удосконалення податкового та фінансового обліку стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Бухгалтерський облік та його вдосконалення відповідно до сучасних вимог, міжнародних стандартів фінансового обліку є актуальним на сьогоднішній час для ефективного економічного зростання ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», досконало ведений бухгалтерський облік буде доступний та зрозумілий користувачам, та буде відповідати вимогам чинного законодавства України.

Для удосконалення внутрішнього контролю підприємства та бухгалтерського обліку проводиться незалежні перевірки контролю. Ключові питання контролю – питання, які, на професійне судження контролера, будуть важливими для проведення ефективної перевірки підприємства в цілому. Ці

питання розглядаються в процесі проведення контролю та враховуються при формуванні контролерського звіту.

Методологічні засади обліку основних засобів встановленні Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби», Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України», Податковим кодексом України та іншими нормативно-правовими положеннями.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних заходів, очікуваний строк експлуатації більше одного року.

У процесі експлуатації основних засобів виникають витрати, пов'язанні з підтриманням у робочому стані, ремонтом, модернізацією, модифікацією та ін. Рішення про ті чи інші роботи, що спрямовані на підвищення статусу, модернізації, модифікації, добудови чи реконструкції об'єкта, що приведе у майбутньому до збільшення вартості засобу, товару, збільшення економічної вигоди, або роботи щодо підтримання об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, все це приймається керівником підприємства з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат.

Відповідно до п. 14 НП(С)БО 7 та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів, якщо поліпшення об'єкта призводить до збільшення майбутніх економічних вигод первісно очікуваних від використання об'єкта, такі витрати в бухгалтерському обліку входять до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів, та перерахунком амортизації за новою ціною.

Нормою з обліку витрат з капітального і поточного ремонтів за підрядним способом є угода для реалізації праці, обрахунку та актів приймання-передачі, також за господарського способу: Робочі інструкції відповідно до стандартних форм (№ Т-20,21,23,25,26,27,28,40); список реєстру вжитку робочих етапів (П-12,13,14,15); пакти про умови праці та листи-

зобов'язання; – із наданих послуг допоміжними підприємствами: дорожні листки, виробничі звіти; – інші витрати: первинні документи, що використовують на конкретному підприємстві. Приймання закінчених робіт з ремонту основних засобів оформлюється актом приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів.

Оскільки кожен об'єкт основних засобів (далі – ОЗ) має властивість зносу, то час від часу вони мають замінюватись аналогічними, чи новими об'єктами ОЗ. З метою удосконалення обліку необоротних активів на підприємстві пропонується удосконалення акту приймання-передачі основних засобів, а саме внести до форми акту приймання-передачі графу «Ремонт», з розподілом на графи – поточний ремонт, капітальний ремонт та дати їх проведення (рисунок 3.2).

Крім цього для більш чіткого розуміння дійсного стану об'єкта під час прийому-передачі пропонується доповнити акт графою «Кількість відпрацьованих годин за рік», оскільки деякі ОЗ працюють цілодобово, деякі працюють час від часу а деякі взагалі можуть не використовуватись.

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
_____
(посада, ініціали та прізвище)
_____
(підпис)
«____»_____ 20 __ р.

Акт приймання-передачі основних засобів

_____
(місце складання)

										Номер документа		Дата складання	
Найменування юридичної (фізичної) особи, що передає основні засоби	Найменування юридичної (фізичної) особи, що приймає основні засоби	Інвентарний (номенкла-турний) номер	Кількість	Ремонт			Кількість відпрацьованих годин за рік	Первісна (переоцінена) вартість	Сума	Знос		Рік випуску (побудови)	Номер паспорта
				Поточний ремонт	Капітальний ремонт	Дата виконання				за одиницю	всього		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Всього													

На підставі наказу, розпорядження _____ від «____» _____ 20__ р. №_____

проведено огляд

_____

(назва об’єкта(ів))

Місцезнаходження об’єкта(ів) у момент передачі (прийняття)

_____

Коротка характеристика об’єкта(ів)
_____ Об’єкт технічним умовам відповідає/не відповідає _____
Висновок комісії
_____
Перелік документації, що додається
_____

Голова комісії _____ _____ _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Члени комісії: _____ _____ _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

_____ _____ _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Об’єкт основних засобів:
здав _____ _____ _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

прийняв _____ _____ _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

Назва облікового регістру	За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку _____ _____
(підпис) (посада, ініціали та прізвище)

«____» _____20 __ р.

Головний бухгалтер _____ _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Рисунок 3.2 – Акт приймання-передачі основних засобів

Джерело: згруповано та доповнено автором

Не існує окремого документа, що полегшує підготовку звітів для документування обліку стану і руху основних засобів. Тому рекомендуємо використовувати розроблені автором відомості поточного та капітального ремонтів основних засобів, дооцінки первісної вартості основних засобів, уцінки первісної вартості основних засобів (таблиці 3.6-3.8).

Таблиця 3.6 – Відомість поточного та капітального ремонту основних засобів

№ з/п	Назва ОЗ	Поточний ремонт		Капітальний ремонт		Первісна вартість	Переоцінена вартість
		Дата	Примітки	Дата	Примітки		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.7 – Відомість переоцінки вартості основних засобів

№ з/п	Назва ОЗ	Первісна вартість	Дооцінка первісної вартості ОЗ	Дата дооцінки	Сума зносу ОЗ	Дооцінка суми зносу ОЗ

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.8 – Відомість уцінки нарахування основних засобів

№ з/п	Назва ОЗ	Балансова вартість ОЗ	Уцінка ОЗ	Перерахунок балансової вартості після уцінки ОЗ	Дата уцінки

Джерело: розроблено автором

3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю стану та руху необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Бухгалтерський облік та його вдосконалення відповідно до сучасних вимог, міжнародних стандартів фінансового обліку, інтеграційних процесів є вирішальним і актуальним для ефективного економічного розвитку суб'єктів господарювання. Правильне та своєчасне ведення бухгалтерського обліку сприяє підвищенню достовірності, правдивості облікової інформації, однозначному тлумаченню та розумінню інформації користувачами.

Бухгалтерський облік є складовою економічної, інформаційної системи

суб'єкта господарювання, а організація обліку є важливою ланкою в цій системі. Процес управління підприємства неможливий без використання бухгалтерського обліку. Наприкінці звітного періоду на основі даних бухгалтерського обліку, планового та порівняльного аналізу досягнутих на практиці результатів складається звіт про виконання бюджету (плану) по кожному центру відповідальності. У той же час виявляються небажані розбіжності між фактичними і плановими показниками, причини яких визначаються для запобігання майбутніх впливів. Ефективне використання обладнання, виробничих площ, техніки та робочої сили забезпечується правильністю та точністю спланованості використання основних засобів [45].

Для покращення рівня фінансово-господарської діяльності доцільним є введення на підприємстві комплексного підходу до ведення бухгалтерського обліку, аналізу, контролю стану та руху основними засобами. Прибутковість підприємства, охоплення нових сегментів ринку, залучення інвесторів залежні від ефективності використання основних засобів. При правильному забезпеченні облікового процесу на підприємстві виникає покращення фінансово-майнового стану, підвищується рентабельність та ліквідність.

Документи первинного обліку необоротних активів, які не відповідають чинній законодавчій базі, нормативним та сучасним вимогам, на даному етапі ускладнено їх практичне використання в бухгалтерському обліку та надання споживачам корисної та правдивої інформації. У зв'язку з удосконаленням бухгалтерського обліку виникають нові показники, нові операції, про які відсутня інформація в існуючих первинних документах. Наприклад, в первинних документах відсутня інформація про визнання об'єкта активом, в акті приймання-передачі відсутня інформація про поточний або капітальний ремонт техніки, або кількість відпрацьованих годин, зменшення чи збільшення ефективного користування основними засобами. Також важливим моментом є ефективність роботи всього бухгалтерського апарату, точно розподілений робочий час співробітника, терміни обробки інформації та узагальнення відомостей.

Програма контролю, стану і руху необоротних активів відображає процедури вирішення основних завдань перевірок.

Для перевірки стану необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» складено анкету (таблиця 3.9).

Таблиця 3.9 – Анкета стану необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

№ з/п	Питання	Варіанти відповіді		Відсутність інформації	Примітки
		Так	Ні		
1	Чи була припинена експлуатація основних засобів з незрозумілих вам причин?				
2	Чи припинялося нарахування амортизації ОЗ за час роботи підприємства?				
3	В якому стані склади зберігання ОЗ?				
4	Чи зазнали ушкоджень приміщення зберігання ОЗ від погодних катаклізмів?				
5	Чи були випадки крадіжок на підприємстві?				
6	Чи проводився поточний та капітальний ремонт ОЗ після того як була виявлена несправність?				
7	Чи проводилась поліпшення ОЗ?				
8	Чи робилась переоцінка ОЗ на підприємстві за весь час його роботи?				
9	Чому і скільки разів робилась переоцінка одних і тих самих ОЗ на підприємстві за останні три роки?				
10	Чи мала місце уцінка ОЗ за останні три роки роботи підприємства?				

Джерело: розроблено автором

Отримавши відповіді попереднього анкетування співробітників підприємства, контролер розпочинає створення загального плану перевірки стану та руху необоротних активів (таблиця 3.10).

Таблиця 3.10 – Загальний план проведення перевірки стану та руху необоротних активів на підприємстві.

Етапи	Процедури контролю	Документація	Дата проведення	Виконавець
1	2	3	4	5
Підготовчий	Ознайомлення з роботою підприємства, планування стану та руху необоротних активів на підприємстві, складання програми контролю	Статут підприємства Опитування персоналу, тестування		

Продовження таблиці 3.10

1	2	3	4	5
Головний	Перевірка наявності основних засобів на підприємстві	Фактична перевірка Балансова відомість Дані синтетичного та аналітичного обліку руху основних засобів Акт приймання-передачі Інвентарні картки Технічні паспорти		
	Правильність оформлення документації			
	Перевірка правильності нарахування амортизації			
	Перевірка правильності нарахування переоцінки та уцінки основних засобів			
	Перевірка припинення нарахування амортизації			
Заключний	Складання контролером висновку та звіту.	Обробка та зіставлення отриманих даних, Звіт та висновок		

Джерело: розроблено автором

Для вирішення завдання контролю стану і руху основних засобів необхідно надати робочу документацію контролера (таблиці 3.11-3.15), яка служить обґрунтованим доказом якості перевірки.

Таблиця 3.11 – Робочий документ для перевірки стану і руху основних засобів на підприємстві

№ з/п	Процедури виконання	Дані підприєм-ства	Резуль-тати перевірки	Необхідні корективи	Посилання, примітки
1	2	3	4	5	6
1	Дата введення в експлуатацію				
2	Первісна вартість, грн				
3	Амортизація на дату перевірки, грн				
4	Амортизація за останній рік, грн				
5	Залишкова вартість, грн				
6	Документи на придбання (рахунок, договір)				
7	Вибрати усі фактично наявні основні засоби та переконатися, що вони відображені в бухгалтерському обліку				
8	Сума витрат на обслуговування, грн				
9	Вартість проведеного ремонту, грн				
10	Терміни служби, (роки)				

Продовження таблиці 3.11

1	2	3	4	5	6
11	Статус основного засобу (використовується, у ремонті, виведений з експлуатації)				
12	Підстава для списання/продажу (якщо застосовується)				

Джерело: розроблено автором

Після ретельного вивчення облікової інформації контролером проводиться огляд об'єктів, з метою перевірки їх фактичної наявності у визначених розпорядчими документами, місцях експлуатації, та встановлення ступеня їх придатності для подальшого використання за прямим призначенням. До опису заносять повну назву, призначення, інвентарний та заводський номер, рік випуску (побудови), дату введення в експлуатацію, балансову вартість.

Концептуальний підхід і методика оцінки активів, закріплені міжнародними стандартами фінансової звітності та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, можуть бути зведені до 4 видів оцінки, а саме: у розмірі витрат; в поточній (ринкової) вартості; по операційній придатності; на основі ринкової капіталізації отриманого прибутку. Кожен з цих підходів може бути деталізований для цілей бухгалтерського обліку. Автором статті запропоновано робочий документ перевірки необоротних матеріальних активів на підприємстві.

Таблиця 3.12 – Робочий документ перевірки необоротних матеріальних активів на підприємстві

№ з/п	Процедури виконання	Дані підприєм-ства	Резуль-тати перевірки	Необхідні корективи	Посилання, примітки
1	2	3	4	5	6
1	Призначення об'єкта				
2	Дата введення в експлуатацію				
3	Строк корисного використання				
4	Акти приймання-передачі				
5	Договори				
6	Первісна вартість, грн				
7	Історична (фактична собівартість), грн				
8	Переоцінена вартість, грн				

Продовження таблиці 3.12

1	2	3	4	5	6
9	Залишкова вартість, грн				
10	Справедлива вартість, грн				
11	Ліквідаційна вартість, грн				
12	Шляхи надходження (безоплатне, отримання за кошти, отримання в обмін)				
13	Амортизація за останній рік, грн				
14	Технічні паспорти				
15	Матеріально-речова форма				
16	Сума витрат на обслуговування, грн				
17	Вартість проведеного ремонту, грн				

Джерело: розроблено автором

Завдяки удосконаленню документування контролю стану та руху необоротних активів можливе зростання економічної політики підприємства в цілому.

Для ведення обліку стану та руху необоротних активів не передбачено окремих документів, які полегшували складання звітності. Тому пропонуємо для покращення документування обліку застосовувати такі бланки, а саме відомості: стану та руху основних засобів; перевірки необоротних матеріальних активів на підприємстві; перевірки уцінки основних засобів; перевірки переоцінки основних засобів на підприємстві; перевірки модернізації та реконструкції основних засобів на підприємстві.

Це покращення обліку стану і руху основних засобів, забезпечення своєчасного виявлення і виправлення помилок, підвищення ефективності роботи підприємства. Удосконалення документації контролю стану і руху необоротних активів на підприємстві, на відміну від існуючих, включає анкети, загальний план контролю, робочу документацію. Пропонована методологія контролю охоплює всі аспекти бухгалтерського обліку стану і руху необоротних активів на підприємстві, дозволяє перевіряючим досліджувати точність, своєчасність і законність їх відображення в бухгалтерському обліку, виявляти порушення з плином часу і проводити перевірки якості.

Таблиця 3.13 – Робочий документ для перевірки уцінки основних засобів

№ з/п	Назва основ-ного засобу	Первісна вартість ОЗ згідно обліку	Уцінка первісної вартості ОЗ за даними обліку	Уцінка зносу ОЗ за даними обліку	Уцінка ОЗ згідно обліку	Сума амортизації ОЗ після уцінки згідно обліку	Первісна вартість ОЗ згідно контролю	Уцінка первісної вартості ОЗ згідно контролю	Уцінка Зносу ОЗ згідно контролю	Уцінка ОЗ згідно контролю	Сума амор-тизації після уцінки ОЗ згідно контролю	Відхилення

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.14 – Робочий документ для перевірки переоцінки основних засобів на підприємстві

№ з/п	Назва ОЗ	Первісна вартість ОЗ за даними обліку	Справедлива вартість ОЗ за даними обліку	Залишкова вартість ОЗ за даними обліку	Переоцінена вартість ОЗ згідно обліку	Сума амортизації після переоцінки ОЗ згідно обліку	Первісна вартість ОЗ згідно контролю	Справедлива вартість ОЗ згідно контролю	Переоцінена вартість ОЗ згідно контролю	Сума амортизації ОЗ після переоцінки згідно контролю	Відхилення

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.15 – Робочий документ для перевірки модернізації та реконструкції основних засобів на підприємстві

№ з/п	Назва ОЗ	Первісна вартість ОЗ згідно обліку	Вид проведених робіт згідно обліку	Отримані матеріальні цінності ОЗ згідно обліку	Сума витрат тис грн згідно обліку	Сума переоцінки ОЗ згідно обліку	Первісна вартість ОЗ згідно контролю	Вид проведених робіт згідно контролю	Отримані матеріальні цінності ОЗ згідно контролю	Сума витрат тис грн згідно контролю	Сума переоцінки ОЗ згідно контролю	Відхилення

Джерело: розроблено автором

ВИСНОВКИ

Необоротні активи – це сукупність майнових цінностей, період використання яких передбачається більш ніж один рік. Це поняття абсолютно не залежить від їхньої вартості, форми (фізичної чи віртуальної) чи виду. Визначальним фактором для необоротних активів є тривалість їхнього використання.

Основними завданнями обліку необоротних активів є: правильне документальне оформлення надходження, внутрішнього переміщення та вибуття необоротних активів і своєчасне відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку; достовірне визначення наслідків продажу та іншого вибуття необоротних активів; достовірне визначення витрат, пов'язаних з підтриманням експлуатаційного стану (технічний огляд та технічне обслуговування, витрати на всі види ремонтів); достовірне визначення сум амортизації та їх відображення в обліку; контроль над збереженням та ефективністю використання.

Концептуальні підходи та методи оцінки активів, викладені в Міжнародних стандартах фінансової звітності та Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку, можна звести до чотирьох категорій: метод собівартості, метод теперішньої вартості (метод ринкової вартості), метод строку корисного використання та метод капіталізації доходу. Кожен з цих підходів може бути декомпонований для цілей бухгалтерського обліку.

В Україні методологічні засади оцінки необоротних активів при їх оприбуткуванні та відображенні у фінансовій звітності визначаються державою і закріплені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та інших нормативно-правових актах.

Необоротні активи можна класифікувати як активні або пасивні, тобто відповідно до їхньої ролі у виробничому процесі. До активної частини

необоротних активів належать машини, механізми, обладнання та передавальні пристрої, які беруть безпосередню участь у виробничому процесі. До пасивної частини необоротних активів належать будівлі та споруди, нематеріальні активи, а також машини, механізми та обладнання, що використовуються в процесі управління операційною діяльністю.

Необоротні активи в контексті податкового обліку мають свої відмінності порівняно з бухгалтерським. Зокрема, основними нюансами є те, що МНМА не розглядаються як основні засоби з точки зору Податкового кодексу України. Оцінка основних засобів підлягає коригуванню при веденні обліку податкових різниць, а строки корисного використання таких активів зазвичай не меншими, ніж встановлені ПКУ.

ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є юридичною особою. Компанія має печатку та штемпель зі своїм найменуванням, а також інші реквізити, необхідні для здійснення своєї діяльності. Метою ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» є задоволення потреб фізичних та юридичних осіб у товарах, послугах і роботах для отримання прибутку на основі комерційної та іншої економічної діяльності, не забороненої чинним законодавством України.

Підприємство складає баланс (форма 1-м) та фінансову звітність (форма 2-м) як компоненти своєї фінансової звітності. Бухгалтерський облік і фінансова звітність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» засновані на базових принципах обачності, повного обліку, автономії, послідовності, безперервності, формування та відповідності доходів і витрат, історичних (фактичних) витрат, єдиного валютного обліку, періодичності. ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» веде бухгалтерський облік і готує фінансову звітність в грошових одиницях України (стаття 5 Закону).

Дослідивши обік ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» слід зазначити:

Документи облікової номенклатури в наявності, правильно заповнені та мають достовірну інформацію.

Графік документообігу виконується вчасно, згідно розкладу, контроль дотримання графіку закріплений за головним бухгалтером та керівником підприємства.

Детально та прозоро висвітлена інформація, щодо способів надходження необоротних активів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Вірно відображені бухгалтерські проводки з обліку придбання основних засобів.

Зафіксовані усі проведені операції які відбувалися на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

Зафіксовані усі проведені операції з необоротними активами на підприємстві;

У вигляді таблиці показано прозоро склад та структуру основних виробничих запасів підприємства;

Нарахування амортизації на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» здійснюється прямолінійним методом, всі зазначені нарахування амортизації основних засобів відповідають даним регістрів бухгалтерського обліку;

Згідно наказу «Про проведення щорічної інвентаризації» була проведена інвентаризація основних засобів та необоротних нематеріальних активів на підприємстві, відхилень не встановлено.

Фінансовий аналіз ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» показав, що загальна вартість активів на кінець 2021 року склала 5 412 481 тис. грн. У 2022 році їх загальна вартість збільшилася і досягла 5 464 909 тис. грн.

У 2021 році сума нерозподіленого прибутку 103 313 тис. грн. У 2022 році цей показник збільшується на 514 433 тис. грн. Позитивне значення показника є хорошим явищем, що значить зростання власного капіталу здійснюється за рахунок ефективної роботи зі збуту товарів.

Підприємство має резерви майбутніх витрат і платежів. У 2021 році вони становили 4 199 грн, а у 2022 році збільшились на 9 864 грн.

У 2021 році загальна вартість фінансових інвестицій становить 900 322 тис. грн, а у 2022 році дещо зменшилась до 607 470 тис. грн.

Показники ліквідності характеризують здатність ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» розраховуватись зі своїми боргами. З 31.12.2021 року по 31.03.2022 рік спостерігається невелике збільшення цього показника, що відбувається за рахунок зменшення його поточних зобов'язань. Тобто на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» необоротні активи зростають більшими темпами, ніж поточні зобов'язання.

За результатами роботи ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» в 2021 році було отримано прибуток, тому при проведенні аналізу рентабельності були отримані позитивні значення, так у 2021 році ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» отримало на 1 грн активів 0,011 грн прибутку. а у 2022 році цей показник склав 0,082 грн. Аналогічна тенденція спостерігається в динаміці інших коефіцієнтів рентабельності. Так, у 2021 році підприємство отримує на 1 грн виробничих фондів 0,015 грн прибутку, а у 2022 році 0,128 грн. На 1 грн чистого доходу від реалізації товарів у 2021 році підприємство отримало 0,037 грн прибутку, а у 2022 році цей показник збільшився і склав 0,061 грн.

На підприємстві в період 2021-2022 років зростала сума нематеріальних активів, що вказує на тенденцію до розвитку, проте в 2023 році вона зменшилась на 6 690 грн, та становить 96 730 грн. У період 2022-2023 основні засоби зростають та становлять 955 141 грн, підвищуються на 34951 грн. Незавершені капітальні інвестиції в 2021 році складали 679 000 грн, а в 2022-2023 роках у підприємства інвестиції дещо зменшились до 668 000 грн.

Коефіцієнт зносу основних засобів показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на витрати підприємства. На 31.03.2023 року коефіцієнт зносу основних засобів зменшився до відповідного показника у 2021 році на -0,12. За досліджуваний період не зафіксована якась певна тенденція змін даного показника, що свідчить про мінливий рівень фізичного та морального зносу.

Зміна коефіцієнтів мобільності активів також не має певної тенденції за даний період. На 31.03.2023 рік коефіцієнт зменшився до відповідного показника у 2021 році на -1,86. Це означає, що зменшилася доля оборотних

коштів по відношенню до необоротних за рахунок перших, що свідчить про неефективну політику щодо оборотного капіталу.

На ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ» було проведено перевірку контролю стану та руху необоротних активі, для цього було застосовано: Робочий документ фактичної наявності необоротних активів підприємства, Робочий документ з перевірки нарахування амортизації основного засобу на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ», Робочий документ своєчасного оприбуткування основних засобів на ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

За результатами проведеної перевірки були виявлені незначні відхилення при перевірці розрахунку суми зносу, та при перевірці правильності нарахування амортизації була виявлена невідповідність суми нарахування амортизації меблів. Розбіжності незначні, контролером було написано зауваження.

Перевіркою встановлено, що: основні засоби закріплені за матеріально-відповідальними особами; всі операції, пов'язані з отриманням, введенням в експлуатацію і передачею, виконуються у відповідних документах, форма яких завірена в установленому порядку; облік операцій з необоротними активами відповідає вимогам чинного законодавства України, розрахунок аналітичних і синтетичних даних бухгалтерського обліку є надійним. Дані, що використовуються у фінансовій звітності, не містять суттєвих неточностей.

З метою удосконалення обліку необоротних активів на підприємстві пропонується удосконалена форма акту приймання-передачі основних засобів, яка включає графу «Ремонт», з розподілом на графи – поточний ремонт, капітальний ремонт та дати їх проведення. Для більш чіткого розуміння дійсного стану об'єкта під час прийому-передачі пропонується доповнити акт графою «Кількість відпрацьованих годин за рік», оскільки деякі ОЗ працюють цілодобово, деякі працюють час від часу, а деякі взагалі можуть не використовуватись.

Крім цього для полегшення документування обліку стану і руху основних засобів запропоновано відомості: поточного та капітального

ремонтів основних засобів; дооцінки первісної вартості основних засобів, уцінки первісної вартості основних засобів, що дозволить прискорити відображення в обліку та зменшить вірогідність помилок в обліку.

Запропонована методика проведення контролю стану та руху, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, робочі документи дасть змогу удосконалити контроль стану та руху необоротних активів на підприємстві, охопити всі аспекти обліку, дозволить перевіряючим дослідити точність, своєчасність і законність їх відображення в бухгалтерському обліку, виявити порушення з плином часу і проводити контроль якості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України : Закон України від від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text (дата звернення: 08.10.2024).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 08.10.2024).

3. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text (дата звернення: 08.10.2024).

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення: 08.10.2024).

5. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України : Постанова НБУ від 20.12.2005 р. № 480. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06#Text (дата звернення: 08.10.2024).

6. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text (дата звернення: 08.10.2024).

7. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text (дата звернення: 08.10.2024).

8. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text (дата звернення: 08.10.2024).

9. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Подання фінансової звітності». URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_004 (дата звернення: 08.10.2024).

10. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023#Text (дата звернення: 08.10.2024).

11. Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 08.10.2024).

12. Міжнародний стандарт фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text (дата звернення: 08.10.2024).

13. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. URL: https://www.iaasb.org/publications /mizhnarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-auditu-oglyadu-inshogo-nadannya-vpevnenosti-ta-suputnikh-0 (дата звернення: 08.10.2024).

14. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text (дата звернення: 08.10.2024).

15. Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування : Наказ Мінагрополітики України від 27.09.2007 р. № 701. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701555-07#Text (дата звернення: 08.10.2024).

16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

(дата звернення: 08.10.2024).

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: http:/www.zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 08.10.2024).

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від від 18.10.1999 р. № 242. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text (дата звернення: 08.10.2024).

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00 (дата звернення: 08.10.2024).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03 (дата звернення: 08.10.2024).

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05 (дата звернення: 08.10.2024).

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість» : Наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text (дата звернення: 08.10.2024).

23. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11 (дата звернення: 08.10.2024).

24. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi?nreg=2755-17

(дата звернення: 08.10.2024).

25. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ Мінфіну від 02.09.14 р. № 879. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text (дата звернення: 08.10.2024).

26. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95 (дата звернення: 08.10.2024).

27. Порядок бухгалтерського обліку, збереження та використання необоротних активів у Федерації профспілок України : Розпорядження Федерації профспілок України від 13 листопада 2006 р. №180. URL: search.ligazakon.ua/l_doc-2.nsf/link1/FIN56570.html (дата звернення: 08.10.2024).

28. Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку : наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. № 186. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text (дата звернення: 08.10.2024).

29. МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/1_ISA_220_(Revised)_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf (дата звернення: 08.10.2024).

30. Банера Н. П., Гелей Л. О., Мороз В. П., Пилипенко С. М. Облік і аудит: навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Скаско. Львів: Растр-7, 2017. 504 с.

31. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 3. С. 23–27.

32. Бондаренко Н. М., Дорофієнко А. В. Аудит основних засобів на промисловому підприємстві. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 1. С. 46-52.

33. Бондарчук Н. В., Васільєва Л. М., Павлова Г. Є. Особливості обліку основних засобів на малих підприємствах. *Агросвіт.* 2012. № 15. С. 28-32.

34. Бразілій М. Н., Тимошенко М. М. Організація і методика аудиту основних засобів та шляхи його вдосконалення. *Економіка та держава*. 2011. № 24. С. 104–109.

35. Бурова Т. Експрес-аудит необоротних активів підприємства. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 1 (6). С. 33-38.

36. Бутинець Т. А. Внутрішній аудит основних засобів: виявлення типових порушень в обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2014. № 3. С. 3-12.

37. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.

38. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2009. 912 с.

39. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посіб. / Л. Г. Ловінська, Л. В. Жилкіна, О. М. Голенко. Київ : КНЕУ, 2002. 370 с.

40. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2006. 832 с.

41. Васільєва Л. М., Бондарчук Н. В., Бондарчук О. П. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за спрощеною формою : навч. посіб. Дніпропетровськ : Біла К. О., 2011. 260 с.

42. Вербило О. Ф., Кондрицька Т. П., Ярошинська В. М. Бухгалтерський облік у менеджменті : зміст та методика навчання : підручник / за ред. О. Ф. Вербило. Київ : НАУ, 2006. 696 с.

43. Великий словник бухгалтера / уклад. В. Кузнєцов, О. Михайленко. Харків : Фактор, 2005. 532 с.

44. Власюк Г. В. Проблеми організації бухгалтерського обліку та шляхи їх вирішення. *Держава та регіони*. 2009. № 6. С.41-45.

45. Галецька Т. І., Хазанюк А. М. Особливості обліку основних засобів на підприємстві та шляхи його вдосконалення. *Національний університет «Острозька академія».* 2020. URL: https://bit.ly/3EUtmYL(дата звернення:

08.10.2024).

46. Гнилицька Л. В. Особливості визнання та порядок обліку необоротних активів, утримуваних для продажу. URL: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/258/1/15_26.pdf (дата звернення: 08.10.2024).

47. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами : практ. посіб. Київ : Лібра, 2001. 354 с.

48. Гуля В. С. Особливості здійснення внутрішнього контролю використання основних засобів на підприємстві. *Вісник студентського наукового товариства «Ватра»*. 2015. Вип. 22. С. 91–102.

49. Гудзь Н. В., Денчук П. Н., Романів Р. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 425 с

50. Гуцаленко Л. В., Божок І. І. Проблемні аспекти нарахування амортизації необоротних активів. *Інноваційна економіка*. 2014. № 1. С.176-181.

51. Даценко Г. В., Шмунь Н. В. Методика аудиту операцій з основними засобами підприємств. URL: http://nauka.kushnir.mk.ua/ (дата звернення: 08.10.2024).

52. Дорош Н.І. Сутність та призначення внутрішнього аудиту. *Вісник ЖДТУ*. 2006. № 1(35). С. 41-46.

53. Жолнович Т. І. Особливості проведення аудиту основних засобів. *Електронний архів наукових публікацій*. 2012. № 30. С. 59-61.

54. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. 844 с.

55. Іванина А. І., Меліхова Т. О. Облік та аудит стану та руху основних засобів. URL: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/11929/12623/12803 (дата звернення: 08.10.2024).

56. Іванина А. І., Меліхова Т. О. Удосконалення документування обліку та аудиту стану та руху основних засобів для підвищення ефективності системи управління. *Агросвіт.* 2022. № 22. С.46-54.

57. Іщенко Я. П. Оцінка основних засобів. URL: http://www.vobu.com.ua/ukr/crib_categories/question/65 (дата звернення: 08.10.2024).

58. Косовиць Л. Облік основних засобів за МСФЗ. *Головбух*. 2008. № 35. С. 17-23.

59. Коваленко О. В., Громова І. В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії.* 2014. Вип. 7. С. 20–27.

60. Кушіна О. Коли необоротні активи стають оборотними. *Бухгалтерія*. 2008. № 4. С. 61-64.

61. Леонова Ю. О. Особливості обліку основних засобів в умовах дії податкового кодексу України. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. №16. С. 872-876.

62. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Аудит : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 260 с.

63. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Мусійченко О.Г. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 280 с.

64. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 516 с.

65. Макаренко А. П., Гречана Л. С. Удосконалення методичних підходів до проведення аудиту амортизації основних засобів. URL: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/175 (дата звернення: 08.10.2024).

66. Макаренко А. П., Курсон О. О. Удосконалення аудиту основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7484 (дата звернення: 08.10.2024).

67. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.

68. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік ІІ : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 368 с.

69. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 432 с.

70. Макаренко А. П., Панченко О. М., Бескоста Г. М. Фінансовий облік 1 : навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА. 2017. 372 с.

71. Макаренко А. П., Шама М. В. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 30–37.

72. Меліхова Т., Синиця, Ю., Рой Я. Удосконалення бухгалтерського обліку за національними стандартами та методики внутрішнього контролю з метою складання достовірної фінансової звітності малих підприємств та запобігання банкрутству. Review of transport economics and management. 2023. № 10(26). С. 197–206. DOI : https://doi.org/10.15802/rtem2023/300609.

73. Меліхова Т. О. Розробка програми аудиту ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід.* 2017. № 20. С. 33-37.

74. Методи нарахування амортизації основних засобів. *Податки та бухгалтерський облік.* URL: http://nibu.factor.ua/ukr/info/pribil/metod (дата звернення: 08.10.2024).

75. Меліхова Т. О., Герасименко Ю. М. Розробка програми аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 24. С. 46-53. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.24.46.

76. Мисака Ґ. В., Шарманська В. М. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.

77. Наумчук О. А. Про доцільність обліку необоротних активів призначених для продажу. *Науковий вісник ДонНУЕТ. Серія Економіка*. 2009. № 18. С. 125-130.

78. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит : організація і методика : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 664 с.

79. Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленкова М. І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник. Київ : Алерта, 2011. 1042 с.

80. Остапенко К. Методика аудиту операцій з основними засобами. URL: http://vtei.edu.ua/doc/24032021/4/9.pdf (дата звернення: 08.10.2024).

81. Петрик О. Законодавчо-нормативне регулювання аудиторської діяльності в Україні: реалії сьогодення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 8-9. С.70-77.

82. Піскун Н. Ю., Феофанов Л. К., Меліхов Є. В. Податковий та фінансовий облік необоротних активів на підприємстві. *Глобалізація та розвиток інноваційних систем* : тенденції, виклики, перспективи: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14-15 березня 2024 року). Харків : ДБТУ, С. 425-428.

83. Піскун Н. Ю., Макаренко А. П., Феофанов Л. К. Удосконалення обліку і контролю необоротних активів суб'єкта малого підприємництва як прояв соціальної відповідальності бізнесу. *Агросвіт*. 2025. № 3 (подано до друку).

84. Подмешальська Ю. В. Оцінка якості обліку в аудиті. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2016. Вип. 5 (4). С. 265-270.

85. Подолянчук О. А., Химич Г. М. Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів. *Збірник наукових праці ВНАУ. Економічні науки*. 2017. Вип. 4 (70). С. 76–80.

86. Потриваєва Н. В. Сучасні проблеми обліку основних засобів в системі діючого законодавства. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3. С. 228-232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_34 (дата звернення: 08.10.2024).

87. Радіонова Н. Й., Войтенко М. В. Методичні засади проведення аудиту основних засобів. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 15 (115). С. 37-41.

88. Радіонова Н. Й., Михайлюк О. В. Організація внутрішньогосподарського контролю основних засобів на підприємствах України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука».* 2018. № 14. С. 37–39.

89. Савченко А. М., Бурятинський В. В. Концептуальні підходи та проблеми аудиту основних засобів. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7477 (дата звернення: 08.10.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.55.

90. Савченко А. М., Олянецька М. С. Особливості аналізу необоротних активів на прикладі підприємства ПАТ «Харківська бісквітна фабрика». *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua /?op=1&z=7457 (дата звернення: 08.10.2024). DOI:10.32702/2307-2105-2019.11.

91. Сеймон В. Бухгалтерський облік необоротних активів в Україні та Угорщині : порівняльний аспект : автореф. дис. … канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2010. 23 с.

92. Снеткова А. В. Організаційно-методичні аспекти аудиту інвестицій в необоротні активи на підприємствах промисловості. URL: https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15074529297530.pdf (дата звернення: 08.10.2024).

93. Стригуль Л. С., Тімонова А. С. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ». Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2014. № 32. С. 47-50.

94. Утенкова К. О. Аудит : навч. посіб. Київ : Алерта, 2011. 408 с.

95. Хома С. В. Особливості обліку необоротних активів, утримуваних для продажу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 4. С. 20-24.

96. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2013. 375 с.

97. Яловега Л. В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2013. № 10 (4). С. 460-466.

ДОДАТКИ

Додаток А

		Коди		
	Дата (рік, місяць, число)			01
Підприємство _ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»_____	за ЄДРПОУ			
Територія _____	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання	за КОПФГ			
Орган державного управління _____	за КОДУ			
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД			
Середня кількість працівників_____				
Одиниця виміру : тис. грн., з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон___м.Київ				
_____				

Форма N 1–м
Код за ДКУД **1801006**

Баланс на__31 грудня ____2021_ р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000	43	55
Первісна вартість	1001	55	73
Накопичена амортизація	1002	(12)	(18)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	651	679
Основні засоби:	1010	578	899
первісна вартість	1011	596	931
знос	1012	(18)	(32)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	1953	2687
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	301	233
Виробничі запаси	1101	172	156
Незавершене виробництво	1102	26	19
у тому числі готова продукція	1103	103	58
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	603	536
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	87	71
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	318	235
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	87	105
Витрати майбутніх періодів	1170	27	15
Інші оборотні активи	1190	13	241
Усього за розділом II	**1195**	1737	1669
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**3690**	**4356**

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5780	6 888
Додатковий капітал	1410	2450	2455
Резервний капітал	1415	2245	2568
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3455	3567
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Усього за розділом I	**1495**	13930	15478
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	1670	1455
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	231	157
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	767	834
товари, роботи, послуги	1615	280	371
розрахунками з бюджетом	1620	49	57
у тому числі з податку на прибуток	1621	16	17
розрахунками зі страхування	1625	14	14
розрахунками з оплати праці	1630	102	103
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	700	950
Усього за розділом III	1695	2159	2503
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**		
Баланс	**1900**	**17759**	**19445**

Форма N 2–м Код за ДКУД 1801007

2. ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
за ___31 грудня _____ 2021_ р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9820	11890
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	9820	11890
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3890)	(4300)
Інші операційні витрати	2180	(1479)	(1611)
Інші витрати	2270	(890)	(1289)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	(6259)	(7200)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	3561	4690
Податок на прибуток	2300	(641)	(844)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	**2350**	2920	3846

Додаток Б

		Коди		
	Дата (рік, місяць, число)			01
Підприємство _____	за ЄДРПОУ			
Територія _____	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання	за КОПФГ			
Орган державного управління _____	за КОДУ			
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД			
Середня кількість працівників_____				
Одиниця виміру : тис. грн., з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон_____				

Форма N 1–м
Код за ДКУД **1801006**

Баланс на__31 грудня ____2022_ р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	**2**	**3**	**4**
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000	55	103
Первісна вартість	1001	73	131
Накопичена амортизація	1002	(18)	(28)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	679	681
Основні засоби:	1010	899	920
первісна вартість	1011	931	959
знос	1012	(32)	(39)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	2687	2861
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	233	235
Виробничі запаси	1101	156	158
Незавершене виробництво	1102	19	15
у тому числі готова продукція	1103	58	62
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	536	532
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	71	68
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	235	201
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	105	103
Витрати майбутніх періодів	1170	15	19
Інші оборотні активи	1190	241	212
Усього за розділом II	**1195**	1669	1605
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**4356**	**4466**

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6888	6 888
Додатковий капітал	1410	2455	1378
Резервний капітал	1415	2568	2430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3567	3870
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Усього за розділом I	**1495**	15478	14566
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	1455	1010
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	157	343
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	834	920
товари, роботи, послуги	1615	371	421
розрахунками з бюджетом	1620	57	120
у тому числі з податку на прибуток	1621	17	21
розрахунками зі страхування	1625	14	18
розрахунками з оплати праці	1630	103	120
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	950	1942
Усього за розділом III	1695	2503	3905
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**		
Баланс	**1900**	**19445**	**18471**

Форма N 2–м Код за ДКУД 1801007

2. ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
за _____31 грудня_____ 2022_ р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11890	15880
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	11890	15880
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4300)	(6450)
Інші операційні витрати	2180	(1611)	(1832)
Інші витрати	2270	(1289)	(1350)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	(7200)	(9632)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	4690	6248
Податок на прибуток	2300	(844)	(1125)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	**2350**	3846	5123

Додаток В

		Коди		
	Дата (рік, місяць, число)			01
Підприємство _____	за ЄДРПОУ			
Територія _____	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання	за КОПФГ			
Орган державного управління _____	за КОДУ			
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД			
Середня кількість працівників_____				
Одиниця виміру : тис. грн., з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон_____				

Форма N 1–м
Код за ДКУД **1801006**

Баланс на__31 грудня ____2023_ р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	**2**	**3**	**4**
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000	103	96
Первісна вартість	1001	131	120
Накопичена амортизація	1002	(28)	(24)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	679	688
Основні засоби:	1010	920	955
первісна вартість	1011	959	998
знос	1012	(39)	(43)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	2861	2924
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	235	727
Виробничі запаси	1101	158	340
Незавершене виробництво	1102	15	256
у тому числі готова продукція	1103	62	131
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	532	295
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	68	51
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	201	278
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	103	514
Витрати майбутніх періодів	1170	19	54
Інші оборотні активи	1190	212	322
Усього за розділом II	**1195**	1605	2968
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**4466**	**5892**

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6888	6 888
Додатковий капітал	1410	1378	2700
Резервний капітал	1415	2430	3427
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3870	2773
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Усього за розділом I	**1495**	14566	15788
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	**1595**	1010	1265
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	343	561
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	920	969
товари, роботи, послуги	1615	421	476
розрахунками з бюджетом	1620	120	126
у тому числі з податку на прибуток	1621	21	22
розрахунками зі страхування	1625	18	19
розрахунками з оплати праці	1630	120	130
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1942	2161
Усього за розділом III	1695	3905	4464
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**		
Баланс	**1900**	**18471**	**21517**

Форма N 2–м Код за ДКУД 1801007

2. ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
за _____31 грудня_____ 2023_ р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15880	17220
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	**2280**	15880	17220
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6450)	(6800)
Інші операційні витрати	2180	(1832)	(1610)
Інші витрати	2270	(1350)	(1300)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	(9632)	(9710)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	6248	7510
Податок на прибуток	2300	(1125)	(1352)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	**2350**	5123	6158

Додаток Г

Фрагмент наказу про облікову політику ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ»

м. Київ

НАКАЗ № 8

від 03 січня 2024 року

Про облікову політику підприємства

На підставі Закону України від 16.07.99 р. № 996-XIV "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджених наказом Мінфіну від 27.06.2013 р. № 635,

НАКАЗУЮ:

1. Для визначення порога значущості приймаються наступні значення:

* 5% - для активів, зобов'язань і капіталу;

* 2% від прибутку або збитку) - для доходів і витрат;

* З відхиленням залишкової вартості основних засобів на 10%

Нематеріальні активи, отримані за справедливою вартістю - для переоцінки

** визначити різницю в 10% між справедливою вартістю об'єкта, що підлягає декомунізації, та його справедливою вартістю

Аналогічні активи;

* 400 грн - відображає окремі статті фінансової звітності.

2. Необоротні активи визнаються наступним чином.

2.1. Для визнання об’єктів основних засобів, інших необоротних матеріальних та нематеріальних активів, визначення строку корисного використання об’єктів та їх ліквідаційної вартості створено постійно діючу експертну технічну комісію. Склад комісії затверджується щороку наказом директора підприємства.

2.2. Амортизація основних і нематеріальних активів

Активи розраховуються за допомогою прямолінійного методу.

2.3. Матеріальні активи з терміном корисного використання (операції) не більше 1 року, а його вартість становить менше 20 000 грн, буде входити до складу малоцінних необоротних матеріальних активів (далі – МНМА).

2.4. Нарахування амортизації об’єктів МНМА здійснюється в першому місяці

використання об’єктів у розмірі 100 % їх вартості.

2.5. Зарахування сум дооцінки необоротних активів до складу

нерозподіленого прибутку здійснюється 1 раз на рік 31 грудня.

3. Для обліку запасів були встановлені наступні процедури:

3.1. Одиниці обліку запасів оцінюються наступним чином::

* Для сировини-кг;

* Для готової продукції-одна одиниця.

3.2. Під час випуску запасів під час виробництва, а також під час виробництва,

Продаж або інші продажі, залежно від типу акцій, їх оцінки

Ось як це працює:

* Сировина та матеріали-Використання методу середньозваженої вартості;

* Готова продукція - за методом середньозваженої вартості;

* Малоцінні та швидкозношувані предмети за методом ідентифікованої собівартості.

3.3. Середньозважена вартість визначається 1 раз на місяць.

3.4. Жоден інший обліковий запис не використовується для транспортування, визначаються витрати на поставку і їх включення в собівартість запасів.

4. Для обліку витрат встановлено наступні процедури:

4.1. Для калькулювання собівартості готової продукції використовується простий однопередільний метод.

4.2. При розрахунку вартості готової продукції застосовується наступне

Список і склад товарів для розрахунку вартості готової продукції (додаток А).

Змінні та постійні загальні виробничі витрати, а також їх список та конфігурація (Додаток Б).

4.3.Прямі матеріальні витрати використовуються в якості основи для розподілу змінних і постійних загальних виробничих витрат по кожному об'єкту витрат.

5. Розмір допомоги для сумнівних рахунків визначається за допомогою абсолютної суми сумнівної заборгованості.

6. Відкладені податкові активи та зобов'язання мають відображається в річній фінансовій звітності.

7. Фінансові витрати, пов'язані з будівництвом (виробництвом) кваліфікаційних активів, капіталізуються.

Контроль виконання наказу «про облікову політику підприємства» покладено на директора ТОВ «ЕНЕРГОКОМПЛЕКТ».

Директор Анастасія Рашидівна Дяченко